

**Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání
„Dítě je tvůrcem sebe sama“
č.j. ZŠU5K/0315/2014**

**program Montessori
realizovaný při ZŠ Liberec, ulice 5. května 64/49**

Dokument vstupuje v platnost dnem 30. 8. 2014.

Projednán ve Školské radě dne 19. 6. 2014.

V Liberci dne 25. 6. 2014

razítko školy

ředitel školy: Mgr. Rejnartová Iveta

I. Identifikační údaje

- 1.1. NÁZEV PROGRAMU Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání
Dítě je tvůrcem sebe sama
ZŠU5/0315/2014
- Motivační název
  - číslo jednací
- 1.2. PŘEDKLADATEL
- Název školy Základní škola, Liberec, ul. 5. května 64/49, příspěvková organizace
  - Adresa, kontakty Liberec 1 460 01, ul. 5. května 64/49
telefon: 606 076 420
info@zs5kveten.cz
www.zs5kveten.cz
  - Ředitel školy a koordinátor Ředitel: Mgr. Iveta Rejnartová
Koordinátor ŠVP: Ing. Pavel Kos
příspěvková organizace
  - Právní forma
- 1.3. ZŘIZOVATEL Statutární město Liberec
nám. Dr. E. Beneše 1, Liberec 1, 460 59
telefon: 485 243 331 (vedoucí oddělení školství)
- Zařazení do sítě škol 1. 1. 2003
- 1.4. DALŠÍ ÚDAJE
IČO	65642376
IZO zařízení	600080285
IZO škola	102229627
IZO školní družina	116400617
IZO školní jídelna	116402547
- 1.5. PLATNOST DOKUMENTU od 30. 8. 2014
Projednáno ve Školské radě dne 19. 6. 2014

II. Charakteristika školy

II. 1. Úplnost a velikost školy

Třídy se vzdělávacím programem Základní škola Montessori – „Dítě je tvůrcem sebe sama“ vznikají k 1. září 2014 v rámci ZŠ Liberec, ulice 5. května. Podrobný popis celé školy a jejího vybavení viz ŠVP pro ZV Delfin č.j. 10-1/2011, kapitoly 2.1. a 2.2.

Větev Montessori tvoří zatím pouze 1. stupeň základního vzdělávání, pro který je určen tento vzdělávací program. V prvním roce bude otevřena jedna věkově smíšená třída, spojující žáky prvního a druhého ročníku. V dalších letech je počítáno s rozšířením minimálně na dvě věkově smíšené třídy prvního stupně a následně na třídy druhého stupně až do devátého ročníku ZŠ. Pro třídy Montessori je počítáno v průměru s 20 – 24 žáky na jednu třídu, přičemž každá třída bude spojovat žáky dvou až tří po sobě jdoucích ročníků.

Třídy s Montessori vzdělávacím programem jsou umístěny v jedné ze dvou budov ZŠ Liberec, ulice 5. května, konkrétně v budově, v níž se nacházejí třídy 1. stupně této ZŠ. Žáci tříd Montessori využívají stejné společné prostory jako žáci této ZŠ.

II. 2. Vybavení školy

Třída (v budoucnosti třídy) se vzdělávacím programem ZŠ Montessori je vybavena tak, aby vyhovovala základním principům Montessori pedagogiky. Tvoří tzv. připravené prostředí, v němž každý najde to, co potřebuje vzhledem ke své vývojové fázi, senzitivnímu období a aktuálnímu vzdělávacímu zájmu. Dbáno je především na to, aby žáci mohli všechny potřebné činnosti zvládnout sami, bez pomoci pedagoga – plánování své samostatné práce, samostatný výběr učebního materiálu, práci s ním, kontrolu správnosti svého řešení, zakládání svých prací do portfolia, úklid třídy a další péči o sebe a prostředí třídy.

Děti si svobodně vybírají místo ve třídě, kde a s kým chtějí pracovat, takže je nutné připravit různorodé možnosti: stolky k samostatné práci, stolky ke společné práci dvojic či skupin, koberečky pro vymezení prostoru při práci na podlaze, podložky nebo tácy pro vymezení prostoru při práci na stolku. Výukové materiály (Montessori aj. pomůcky, pracovní listy, knihy atd.) i ostatní pomůcky (výtvarné, hudební, úklidové ad.) jsou umístěny v otevřených skříňkách na policích označených popiskou tak, aby každá věc měla své jasně určené místo. Pomůcky jsou přehledně uspořádány podle vzdělávacích oblastí a vzájemné posloupnosti. Veškerý materiál je uložen v pohodlném dosahu dětí.

Vlastnosti učební pomůcky podle principů Montessori:

- láká k činnosti, obsahuje estetické kvality
- podněcuje zvědavost a chuť dál zkoumat
- je v prostoru pouze v jednom exempláři
- izoluje jednu vlastnost, řeší jeden problém, učí jedné zákonitosti nebo dovednosti
- obsahuje kontrolu správnosti

Zásadní součástí připraveného prostředí je místo setkávání celého kolektivu – elipsa. Je určena ke společným aktivitám s učitelem, k vzájemné komunikaci, k cvičením koncentrace a ticha apod.

Ve třídě je vyhrazen prostor, kam si mohou děti ukládat své osobní věci (jmenovkami označené šuplíky). Součástí připraveného prostředí je také prostor pro relaxaci.

Mimo prostory třídy mají žáci možnost využívat vybavení ZŠ 5. května – tělocvičnu, jazykovou učebnu, učebnu informatiky ad.

II. 3. Charakteristika pedagogického sboru

Pedagogický sbor tvoří učitelé splňující požadavky na vzdělání podle zákona o pedagogických pracovnících a dále se vzdělávající v oblasti Montessori pedagogiky a respektujícího výchovného přístupu.

Montessori třídy budou mít k dispozici také školní družinu. V době od konce vyučování do 15 hodin mohou žáci navštěvovat svou Montessori družinu vedenou kvalifikovanou družinářkou,

vzdělanou také v pedagogice Montessori. V době před vyučováním a po 15. hodině mohou žáci využívat běžnou školní družinu. V dalších letech se předpokládá rozšíření Montessori družiny do pozdějších odpoledních hodin, případně i na ranní provoz, v závislosti na růstu počtu dětí.

II. 4. Dlouhodobé projekty a mezinárodní spolupráce

Vzhledem k tomu, že program ZŠ Montessori na ZŠ 5. května je teprve v začátcích, partnery pro dlouhodobou spolupráci teprve hledáme.

II. 5. Spolupráce s rodiči a jinými subjekty

Úzká spolupráce s rodiči je velmi důležitá pro jednotné působení a práci s dětmi ve škole i doma v rámci stejných principů. Škola je rodičům otevřena a umožňuje jim po předchozí dohodě přístup v době vyučování i mimo něj (v čase provozu školy). Rodiče získávají zpětnou vazbu především sledováním naladění a pohody dítěte, nahlížením do portfolia jeho školní práce a porovnáváním výsledků práce dítěte s kritérii zadání úkolů a vlastními možnostmi dítěte, tak jak je znají.

Osvědčené formy spolupráce školy s rodinou jsou:

- pravidelné třídní schůzky rodičů s pedagogy
- schůzka ve třech (dítě, rodič, pedagog)
- individuální konzultace rodičů s pedagogem
- možnost zúčastnit se (po dohodě s pedagogy) některého školního dne, příp. výletů a výprav dětí v rámci vyučování, a vidět tak své dítě zapojené v práci školního kolektivu
- semináře a přednášky pro rodiče k tématům výchovy a vzdělávání; knihovnička k zapůjčení zajímavých knih k těmto tématům
- setkávání a společný program rodičů, dětí a pedagogů mimo vyučování (např. v rámci školních projektů)
- zapojování rodičů do školních projektů podle jejich zájmu a profesních možností
- dobrá informovanost rodičů o dění ve škole prostřednictvím webových stránek a emailové komunikace

Základním partnerem tříd Montessori je Česko-anglická Montessori MŠ Život hrou, s.r.o., na jejíž program ZŠ Montessori navazuje.

MŠ a ZŠ třídy Montessori spolupracují jak na úrovni denního programu (různě koncipované vzájemné návštěvy učitelů i dětí), tak na úrovni dlouhodobých projektů (navazující projekty, např. třídění odpadu apod.). Společně jsou koordinovány některé výlety, akce pro celé rodiny, společné vzdělávací akce pro rodiče apod.

Další spolupráci navážeme se specialisty v oborech speciální pedagogiky, dětské psychologie, logopedie ad. odborníky při řešení případných vzdělávacích aj. problémů jednotlivých žáků.

III. Charakteristika školního vzdělávacího programu

III. 1. Zaměření školy

Výchovné a vzdělávací strategie, připravené prostředí tříd, přístup pedagogů k dětem, hodnocení dětí i spolupráce s rodinou a dalšími subjekty jsou postaveny na třech pilířích:

- výchovné postupy založené na principu partnerství v duchu metody *respektovat a být respektován*,
- vzdělávací strategie vycházející z principů vzdělávacího systému Montessori,
- dvojjazyčné česko-anglické prostředí.

Základní filozofií je orientace na osobnost dítěte – využití a rozvíjení jeho vnitřní motivace a individuálních schopností. Klíčovým východiskem je předpoklad, že děti mají opravdový zájem a touhu poznávat, učit se a uplatňovat nové poznatky v praxi. Vzdělávací strategie je pak postavena na principu svobody a možnosti volby v kombinaci s přijetím zodpovědnosti za svá rozhodnutí. Dítě je vedeno k samostatnosti a aktivní práci. Nedílnou součástí tohoto konceptu je respekt a tolerance ke schopnostem, odlišnému výběru a práci ostatních. Důležitou cílovou složkou je sebepoznání – poznání svých schopností a možností a v důsledku toho schopnost stanovit a realizovat svůj další životní program.

Pedagogické postupy a vzdělávací metody vycházejí ze základních principů pedagogického systému Marie Montessori. Podstatnou složku tvoří samostatná vzdělávací činnost dětí vedená jejich zájmem a vývojovými senzitivními fázemi. Děti se na učení samy co nejaktivněji podílejí. Ke splnění této podmínky slouží připravené prostředí třídy, vybavené specifickým didaktickým materiálem i některými tradičními učebními pomůckami, a připravený pedagog, který na základě pozorování a diagnostiky dětí toto prostředí vytváří a stále přizpůsobuje aktuálním potřebám dětí. Proces vzdělávání každého dítěte postupuje v souladu s jeho vývojovými fázemi a individuálními možnostmi. Ve třídách pracují věkově smíšené skupiny (dva až tři ročníky po sobě jdoucí), aby byla zajištěna spolupráce a vzájemné přirozené učení a pomoc mezi dětmi. Zcela specifická je práce s chybou a oceněním a vedení dětí k sebekontrolé a sebehodnocení. Nutnou podmínkou fungování tohoto systému je partnerský přístup dospělého k dítěti.

Cílem programu Montessori je pomáhat dítěti v poznávání světa i sebe sama. V procesu vzdělávání si dítě – v souladu se svými možnostmi – osvojuje mateřský jazyk, matematiku, cizí jazyky, poznává svět přírody a svět lidí, setkává se s kulturou a uměním, věnuje se fyzickým aktivitám i pracovním činnostem, rozvíjí svá individuální nadání. Prostřednictvím obsahu jednotlivých výukových oborů se učí vyhledávat, interpretovat, posuzovat, vysvětlovat a prakticky využívat informace, kreativně realizovat své nápady, pozitivně komunikovat, kriticky uvažovat, empaticky reagovat na chování druhých a poznávat sám sebe, respektovat své pocity a své potřeby. Poznává různé možnosti a způsoby učení a učí se volit pro sebe takové strategie, které jsou pro ně účinné, spolehlivé a efektivní. Dítě získává dovednost rozhodovat se podle svých reálných zájmů a možností a zároveň brát ohled na možnosti a zájmy druhých.

III. 2. Výchovné a vzdělávací strategie

Motto: „Lidská osobnost, ne výchovná metoda, musí být brána v úvahu.“

Maria Montessori

Partnerský přístup jako výchovná strategie

Při budování vzájemných vztahů mezi dospělými a dětmi, mezi dětmi navzájem i mezi dospělými navzájem se řídíme zásadami, o jejichž správnosti jsme bytostně přesvědčeni – jsou to zásady partnerského výchovného stylu představeného jeho českými propagátory v knize *Respektovat a být respektován*.¹

V tomto přístupu nemají místo tresty ani odměny, ponižování ani vyzdvihování, vyhrožování ani pochvaly. To vše jsou nástroje vnější motivace, která je závislá na autoritách a vede k nesamostatnosti a nezodpovědnosti, v horším případě k sociálně patologickému chování (šikana, různé závislosti apod.). Jsme přesvědčeni, že tresty, lépe řečeno stres, který je s nimi spojen, blokuje rozpoznávání chyb, které jsme udělali, a možnost se z nich poučit. Stejně tak jsme přesvědčeni, že odměny a pochvaly dítě nejen že nemotivují k dalšímu učení a snažení, ale že ho připravují o radost z poznávání a učení, která je mu od přírody dána, a tím mu vlastně kladou překážky na cestě za vzděláním a společenským uplatněním.

Naším cílem je tedy **podporovat vnitřní motivaci**. Z vnitřní motivace dělá člověk to, co nutně potřebuje ke svému životu, to, co se mu líbí, ale také to, co považuje za správné. Úkolem pedagogů, jako průvodců dětí a jako vzorů chování, které nabízíme dětem k nápodobě, je tedy pomoci dětem vytvořit si společensky přijatelný soubor toho, co je správné, nabídnout dětem hodnoty, které se mohou stát i jejich vnitřními hodnotami. Abychom mohli podporovat vnitřní motivaci, musíme ustoupit z pozice neoblomné autority, která všechno ví nejlíp, do pozice průvodce, který pomáhá objevovat, který připravuje cestu poznání, a do pozice strážce pravidel, která vyplývají ze života a jsou dítěti srozumitelná. Pravidla jsou chápána jako soubor nutných omezení, díky nimž se všichni cítíme ve škole i jinde bezpečně a příjemně. **Pravidla třídy** jsou vyvozována společně s dětmi a poté jsou ve třídě umístěna na viditelném místě. V případě potřeby jsou konkrétní pravidla znovu probírána v rámci společné práce na komunikační elipse.

Místo trestů za porušení pravidel necháme dopadnout **přirozené důsledky** toho, co se stalo – když něco pokazím, tak to napravím, když to neumím sám napravit, řeknu si o pomoc, ale budu se nápravy účastnit. Tam, kde důsledky samy nedopadnou nebo by to trvalo příliš dlouho a dítě by souvislost nepochopilo, nastupuje pedagog a vyvodí **logické důsledky**, které také vycházejí ze situace a umožňují dítěti pochopit, co je přijatelné a co ne – např. když dítě opakovaně ruší ostatní, nemůže se právě probíhající aktivity nadále účastnit.

Když nastane problém, řešíme pouze to, co se děje právě teď a tady, popisujeme jen to, co právě vidíme. Necháváme děti, aby samy hledaly řešení. Pokud není náš zásah třeba, necháme dítě, aby problém vyřešilo samo. Dítě potřebuje zjistit, že je schopné své problémy řešit samostatně.

Když se dětem něco podaří, někdy jim stačí jejich vlastní radost, jindy se o ni chtějí podělit. To, že vynecháme odměny a pochvaly, neznamená, že si úspěchů a pokroků dítěte nevšimáme. Lepší je však počkat, až se na nás dítě samo obrátí. Dětem, které to viditelně potřebují (zvl. na začátku), můžeme svou podporu citlivě nabídnout. Potom popíšeme konkrétně to, co vidíme, co a jak se povedlo. Tím pomůžeme dítěti uvědomit si, jak úspěchu dosáhlo a jak příště správný postup zopakovat. Pokud je dítě schopné pracovat samostatně a práce ho uspokojuje, můžeme ustoupit do pozadí. Pak jsme svědky toho, že se děti obracejí častěji na sebe navzájem, ukazují si, co se jim povedlo, a hovoří o své práci s vrstevníky. Výsledkem je tedy větší samostatnost dětí a nezávislost na vnější autoritě.

¹ P. Kopřiva, J. Nováčková, D. Nevolová, T. Kopřivová, *Respektovat a být respektován*, Kroměříž, Spirála 2008

Budování vstřícného a přátelského prostředí pro nás dále znamená zcela se vyhnout soutěžím a vytváření soutěživého prostředí a vzájemného srovnávání. K tomu nám napomáhá i **věkově smíšený kolektiv**, kde různě staré děti umí a vědí různé věci. Denně zjišťují, že to není vždy věkem, jak dobře člověk něco ovládá, že je to jeho zájmem a z toho vyplývajícím úsilím. Vidí, že každý něco umí a každý může druhému v něčem pomoci nebo poradit, a že když se dají dohromady, dokážou to, co by každý sám nezvládnul.

Všichni jsou přijímáni takoví, jací jsou, ale pro všechny platí stejné hranice a stejná jasná pravidla soužití, která jsou srozumitelná a smysluplná. Přesto je přístup ke každému individuální v tom, kolik potřebuje pevného vedení, nebo naopak kolik už může mít svobody a samostatnosti. Každé dítě také potřebuje jinou dávku fyzického kontaktu a projevovaného přátelství, každé reaguje po svém na různé formulace a tón hlasu. S takovým rozlišováním v přístupu nemají děti problém, pokud zažívají, že i jim se dostává toho, co potřebují. Přijímají pozitivně, když se s nimi hovoří o jejich potřebách a o rozdílných potřebách druhých.

Partnerský výchovný styl je cesta, po níž jdeme, nikoli cíl, kterého jsme dosáhli. Stále se snažíme hledat ta správná slova, vhodné postupy, co nejlepší reakce na nové i opakující se situace, abychom naplňovali to, co jsme si předsevzali. Všichni pedagogové na sobě v tomto směru stále pracují, neboť jsou si vědomi faktu, že svým vlastním chováním ovlivňují děti mnohem víc, než slovy, která směřují vůči dětem.

Vzdělávací strategie a principy pedagogiky Montessori

Vzdělávací strategie jsou postaveny na principech pedagogiky Montessori a vycházejí z předpokladu, že každý člověk je bytost neopakovatelná a přichází na svět s vybavením, které není shodné s jiným jedincem. Vyučovací metody tedy musí být voleny tak, aby učitel mohl k dětem přistupovat individuálně a vycházet vstříc jejich potřebám. Frontální vyučování je nahrazeno organizační, obsahovou i metodickou diferenciací.

Základní principy pedagogiky Montessori:

- **Senzitivní fáze** ve vývoji dítěte jsou období zvýšené vnímavosti k určitým činnostem a jevům. Toto zaujetí umožňuje dítěti získávat nové schopnosti, dovednosti a znalosti velmi snadno, bez vědomé námahy, bez vnějšího tlaku dospělých, s viditelným nadšením a přitom s největším užitekem. Citlivé fáze trvají jen určitou kratší či delší dobu a pak se nenávratně ukončí, ať jsou využity nebo ne, proto je třeba je maximálně využít nabídnutím odpovídajících materiálů a aktivit.
- **Polarita pozornosti** označuje maximální koncentraci dítěte na určitou práci; během ní dochází k velkým pokrokům v učení a k opravdovému osvojení a pochopení. Je to schopnost, s níž se děti již narodí, ale může se postupně vytratit při neustálých zásazích z vnějšku. Proto je třeba ji cíleně pěstovat a podporovat (pravidla práce ve třídě, cvičení ticha a koncentrace). Velkým úkolem pedagoga je zajistit dětem možnost takového soustředění.
- **Připravené prostředí** – prostředí, které dítěti umožňuje pracovat na svém optimálním rozvoji, využívat svých senzitivních fází a polarity pozornosti;

Připravené prostředí zahrnuje:

Osobnost pedagoga:

Pedagogika Marie Montessori je založena na rovnosti, nezávislosti, svobodě volby, vzájemném respektu a přijetí. Je úkolem pedagoga, aby toto vše dětem svým přístupem a způsobem jednání umožňoval a nabízel.

Pedagog – průvodce dětí – je služebníkem ducha (jako dobrý sluha má připraveno vše, co dítě potřebuje k rozvoji svého ducha), spolupracovníkem (při sebetvorbě dítěte z jeho vlastních

vnitřních zdrojů), podněcovatelem přirozené dětské zvědavosti a organizátorem tvůrčí práce jednotlivých dětí i celé třídy. Přesto zůstává v pozadí, nechává na dítěti volbu prostředků a konkrétní práce a především zbytečně nevstupuje jako překážka mezi dítě a jeho zkušenost.

Důležitou součástí práce pedagoga je pozorování. Pedagog pozoruje děti při práci, poznává jejich individuální možnosti, vede záznamy o jejich postupu v učení. Díky tomu může vhodně doplňovat prostředí třídy a připravovat materiály, projekty a aktivity pro jednotlivé děti i pro celý kolektiv, který se sešel v konkrétní třídě. Pedagog je tedy aktivní vůči prostředí a vůči sobě (pracuje na sobě, aby byl dobrým pedagogem), ale je pokud možno pasivní vůči dětem, které jsou schopné samostatně pracovat. Pedagog se stará o to, aby měly děti klid na práci a možnost se soustředit. Jeho cílem je, aby dítě co nejčastěji zažívalo úspěch a radost z práce.

Věcné prostředí:

Připravené prostředí je prostředí, v němž každý najde to, co potřebuje vzhledem ke své vývojové fázi a aktuálnímu vzdělávacímu zájmu. Třída je vybavena tak, aby děti mohly všechny potřebné činnosti zvládnout samy – samostatný výběr učebního materiálu, práci s ním, úklid třídy a další péči o sebe a prostředí. Při práci s výukovým materiálem by dítě mělo mít také možnost samo zkontrolovat správnost svého řešení.

Děti si vybírají místo ve třídě, kde a jak chtějí pracovat: jsou tu stolky k samostatné práci, stolky ke společné práci dvojic či skupin, koberečky pro vymezení prostoru při práci na podlaze, podložky nebo tácy pro vymezení prostoru při práci na stolku. Výukové materiály (Montessori aj. pomůcky, pracovní listy, knihy atd.) i ostatní pomůcky (výtvarné, hudební, úklidové ad.) jsou umístěny v otevřených skříňkách na policích označených popiskou tak, aby každá věc měla své jasně určené místo. Pomůcky jsou přehledně uspořádány podle vzdělávacích oblastí a vzájemné posloupnosti. Veškerý materiál je uložen v pohodlném dosahu dětí.

Vlastnosti učební pomůcky podle principů Montessori:

- láká k činnosti, obsahuje estetické kvality
- podněcuje zvědavost a chuť dál zkoumat
- je v prostoru pouze v jednom exempláři
- izoluje jednu vlastnost, řeší jeden problém, učí jedné zákonitosti nebo dovednosti
- obsahuje sama v sobě kontrolu správnosti
- umožňuje dítěti zažít úspěch

Zásadní součástí připraveného prostředí je místo setkávání celého kolektivu – elipsa. Je určena ke společným aktivitám s učitelem, k vzájemné komunikaci, k cvičením koncentrace a ticha apod.

Ve třídě je vyhrazen prostor, kam si mohou děti ukládat své osobní věci (např. označené šuplíky). Součástí připraveného prostředí je také prostor pro relaxaci.

Výukové programy a projekty:

Jsou iniciovány učitelem, případně vycházejí z aktuálního zájmu dětí nebo z dění v jejich okolí. Pracuje na nich podle zadaných kritérií celý kolektiv dětí (společně, samostatně nebo ve skupinách, v daném časovém rámci, s určeným výstupem), jsou však koncipovány tak, aby se mohly zapojit všechny děti bez ohledu na své aktuální možnosti. Projekty propojují v nový funkční celek vědomosti a dovednosti získávané v jednotlivých vzdělávacích oborech včetně průřezových témat. Při práci na nich je zároveň přirozeně rozvíjena většina klíčových kompetencí.

- **Principy práce** – specifické postupy při práci s informacemi a s výukovými materiály, které usilují o propojování informací a pochopení souvislostí. Není kladen důraz na to, aby se děti naučily určité množství poznatků, ale aby se co nejpodrobněji a do hloubky zajímaly o zvolená témata.

Principy práce s didaktickým materiálem:

- zleva doprava, shora dolů
- od jednoduchého ke složitějšímu
- od známého k novému
- od celku k detailu (např. sluneční soustava → Země → světadíl → stát)

- od konkrétního k abstraktnímu (na prvním místě je vždy zkušenost s reálnými předměty a ději, na posledním místě je symbol a text)
  - důkladné prozkoumání jedné části je prostředkem k poznání a pochopení celku
- **Princip pohybu** – podle Marie Montessori je pohyb důležitý pro rozvoj dětské osobnosti a pro rozvoj inteligence. Pohyb je také významný pro uskutečnění polarizace pozornosti. V Montessori školách se pohyb využívá při vzdělávacím procesu. Organizace vyučování musí takové učení umožnit. Děti sedí u stolků, jen pokud mají činnost s písemným projevem, prakticky po celou dobu vyučování se volně pohybují po třídě.
  - **Věkově smíšený kolektiv dětí** – pedagogika Montessori využívá výhod věkově smíšeného kolektivu. Děti se raději učí od starších dětí než od dospělých, mladší děti mají motivaci k pokroku a učení a vzory sobě blízké, starší děti se učí ohleduplnosti, pomoci a trpělivosti, přirozeně a smysluplně si opakují to, co už umějí, všichni se učí spolupracovat a komunikovat. Jednoznačnou výhodou je absence vzájemného srovnávání, které je častým projevem ve věkově homogenním prostředí, a simulace normálního, tedy věkově různorodého, sociálního prostředí, které dítě v životě běžně potkává a bude potkávat.

Vzdělávací strategie:

Učitel svým přístupem a chováním umožňuje dětem využívat následující vzdělávací strategie. Učitel diferencuje míru zasahování do vzdělávání jednotlivých dětí podle jejich schopností seberegulace a sebekontroly a samostatného plánování práce a kontroly správnosti podle vzorů a řešení. Tam, kde je to možné, učitel ustupuje co nejvíce do pozadí.

Do popředí vystupuje učitel při setkáních na elipse – iniciuje cvičení ticha a koncentrace, moderuje diskuse, předkládá nová témata k práci, svým zaujetím pro věc získává zájem dětí o nové informace, zkušenosti a dovednosti.

- **Svobodná, neboli volná práce** je samostatná práce dítěte, které si samo volí:
  - **co** = jaký materiál si vybere, z jaké oblasti, na čem bude pracovat, co se chce učit, o čem chce získat další informace
  - **kde** = vybírá si místo, kde bude ve třídě pracovat
  - **kdy a jak dlouho** = každé dítě je na určitou věc „naladěno“ v jinou dobu, motivuje ho jeho senzitivní fáze a polarita pozornosti; každé dítě potřebuje ke zvládnutí vybraného úkolu jinak dlouhý čas; dítě, které dodržuje dohodnutá pravidla třídy, je co nejméně usměrňováno vnějšími zásahy (pracující dítě je pokud možno ponecháno své práci), učební bloky trvají minimálně 1,5 hodiny a volná práce v nich má zásadní podíl
  - **s kým** = může pracovat samo, ve dvojici, ve skupině

Svoboda nespočívá v tom, že dítě zůstane ponecháno samo sobě, nebo že učitel vůbec nezasahuje do jeho vzdělávání a učebních procesů. Nějakou činnost si dítě zvolit musí a musí také vybranou práci dokončit (každá činnost má svůj určený výstup). Učitel činnost dětí pozoruje, koordinuje a využívá své pedagogické dovednosti, aby pomohl najít dítěti, které to potřebuje, činnost, která ho zaujme. Míra svobody pro každé dítě je závislá na jeho individuální míře zodpovědnosti. Svoboda volby činnosti souvisí úzce se svobodou pohybu.

- **Práce s vlastní zodpovědností** – dítě se učí chápat souvislost mezi volbou a zodpovědností. Učí se respektovat domluvená pravidla soužití, domluvené způsoby práce, učí se smysluplně využít čas vyučování, pracovat podle individuálního plánu i společných plánů činností. Pokud chce dítě pracovat s určitým materiálem, který ho zajímá – samo se pro něj rozhodne – je jeho zodpovědností dodržet daná pravidla práce. Pro dodržení zásadního pravidla „**pracovat na osobní maximum a dotáhnout práci do konce**“ je vhodné dětem kritéria individuálně upravit (redukovat práci, rozfázovat činnosti, domluvit dosažitelné termíny....) tak, aby každé dítě mohlo úkol opravdu úspěšně dokončit a mělo o svém učebním rámci přehled.

- **Vlastní plánování a organizace práce dětí** – volba pořadí činností podle svého zájmu a domluvených termínů dokončení, rozdělování práce pro činnost ve škole nebo doma atd. vede děti postupně k přemýšlení nad rozvržením svého času. Učitel dětem, které to potřebují, přechodně pomáhá v plánování a organizaci času týdenním plánem nebo jiným rozvržením, které dítěti vyhovuje (a není v rozporu se základními principy práce).
- **Práce s chybou a sebekontrolou** – děti jsou vedeny k sebekontrolě tím, že výsledky své práce s pomůckami a materiály porovnávají se vzorovým řešením nebo předem stanovenými kritérii, chybná řešení si samostatně vyhledávají a opravují. Při kontrole ze strany učitele učitel respektuje práci dítěte, omezí své zásahy do ní, v případě chybných řešení dítě upozorní a vrací ho k práci, příp. k pomůcce či materiálu, na němž dítě může najít samo správný postup, příp. mu nabídne jiný způsob podle individuálních možností dítěte a charakteru úkolu.
- **Vedení dětí k sebehodnocení** je proces, kterému se děti učí již od mateřské školy. Zahrnuje respektování pravidel třídy, práci s chybou a sebekontrolou, připravené prostředí. Děti se učí popisovat svou práci, vlastní spokojenost s ní, porovnat svoji práci s kritérii, ocenit práci nebo najít to, co by mohly udělat jinak. Hodnotí své jednání a chování k ostatním, respektování pravidel třídy. Děti se postupně učí ústní i písemnou formulaci (písemně hodnotí svou práci například na konci školního roku).
- **Prezentace vlastní práce** je velmi důležitá pro učení se dětí navzájem. Děti získávají nové informace od svých spolužáků, mají možnost učit se z jejich způsobů práce, poučit se z chyb, inspirovat se originálními nápady a společně hledat nejlepší řešení. Prezentace práce pomáhá při vedení dětí k sebehodnocení (ocenění, porovnání s kritérii...).
- **Vedení portfolia vlastní práce** – děti si během učení vytvářejí vlastní materiály (tematické sešitky, soubory příkladů, informační přehledy...), spolu s dalšími výsledky své práce si je zakládají podle zadaných pravidel a učí se materiály třídit. Portfolio školní práce je také součástí sebehodnocení dítěte a podkladem pro hodnocení práce učitelem.
- **Elipsa** je pravidelným rituálem setkávání celého kolektivu dětí, je to prostor pro:
  - zklidnění a naladění na soustředěnou práci
  - vypravování zážitků, sdílení myšlenek a názorů, společnou diskusi
  - vytváření a hodnocení společných pravidel
  - organizaci a plánování práce ve třídě
  - doporučení a nabídku práce, informace k tématům a okruhům učiva
  - úvod do nového projektu či tématu ze strany učitele či dětí
  - prezentaci prací dětí
- **Propojení všech témat v předmětu Kosmická výchova** – jde o specifické pojetí vyučování, které není rozděleno do jednotlivých předmětů, ale vychází ze společného tematického celku. V rámci tematických projektů pracují děti s informacemi z jednotlivých oborů ve vzájemných souvislostech, pracují se symboly a přesným pojmenováním, vyhledávají informace a třídí je do kategorií. **Jazyk a matematika jsou nástroje k získávání a zpracování informací o světě.**
- **Současné trendy v oblasti vzdělávání** – koncepce vzdělávacího programu Montessori umožňuje pracovat v souladu s nejnovějšími trendy v oblasti výchovy a vzdělávání. Využití některých metod a tendencí přímo vyplývá z podstaty pedagogiky Marie Montessori, např.:
  - využití vnitřní motivace a individuálních předpokladů a schopností
  - učení v souladu s nejnovějšími poznatky o fungování lidského mozku
  - integrovaná tematická výuka
  - kritické myšlení
  - problémové vyučování
  - skupinová práce
  - rozvoj komunikačních dovedností

- globální výchova
- integrace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných

▪ **Hodnocení práce dětí:**

Pedagogické principy, metody a způsoby nejen vyučování, ale i hodnocení pomáhají dítěti učit se v bezpečném prostředí, z něhož je zcela vyloučeno srovnávání (srovnávání dětí a jejich výkonů mezi sebou ze strany učitele, zejména veřejné), manipulace pomocí odměn a trestů, vnější hodnocení osobnosti dítěte a zbytečný časový stres.

Zásady hodnocení:

- učitel si váží práce dítěte a partnersky ji oceňuje
- školní práce dětí není klasifikována; klasifikace a porovnávání dětí mezi sebou nebo důraz na jejich výkonové pořadí je v rozporu s principy pedagogického systému Montessori
- při hodnocení dětí je popisován individuální pokrok v dosahování očekávaných výstupů oborů a dovedností v rámci klíčových kompetencí
- učitel popisuje a hodnotí pouze práci dítěte, nikoli jeho osobu (vyvaruje se zvláště užívání tzv. „nálepek“ a manipulačních pojmenování)
- děti jsou vedeny ke každodennímu hodnocení své vlastní práce
- chyba je chápána jako jeden z ukazatelů při vlastním sebehodnocení a jako pomocník při volbě dalších činností

▪ **Spolupráce s rodinou**

Učitelé jsou otevření vůči rodičům, jsou jim partnery při řešení vzdělávacích problémů jejich dětí a nabízejí jim svou podporu. Vytvářejí různé příležitosti k neformálnímu setkávání celých rodin v rámci školního prostředí i mimo něj. Cílem je bezpečné prostředí mezi známými lidmi a pokud možno jednotné výchovné působení doma i ve škole.

Dvojjazyčné česko-anglické prostředí

Třídy s Montessori vzdělávacím programem navazují na česko-anglickou Montessori mateřskou školu a tedy pokračují i v praxi přítomnosti lektora, který mluví s dětmi pouze anglicky.

Podmínky pro fungování metody:

- lektor angličtinu dokonale ovládá, angličtina je pro něj přirozeným komunikačním prostředkem
- pokud je angličtina rodným jazykem lektora, měl by alespoň částečně rozumět česky, pokud je rodilý Čech, pak by měl mít za sebou zkušenost života v anglicky mluvící zemi
- děti na lektora kladně reagují a přijímají od něj angličtinu jako něco zajímavého
- lektor je schopen reagovat pružně na aktuální situaci a samostatně se připravovat na výukové programy podle zadaných témat
- děti mohou pracovat samostatně podle svého naladění s připravenými materiály (karty s texty a obrázky, CD přehrávač se sluchátky)
- děti pracují s lektorem v malých skupinkách v krátkých blocích, kdy si při řízených činnostech třídí a upevňují slovní zásobu, procvičují větné vazby a osvojují gramatické jevy

Rozvoj klíčových kompetencí

Kompetence: k. k učení – KU, k. k řešení problémů – KŘP, k. komunikativní – KK, k. sociální a personální – KSP, k. občanské – KO, k. pracovní – KP.

Prostředky	Kompetence
svobodná (volná) práce dětí	KU, KŘP, KK, KSP, KO, KP
využití senzitivních fází ve vývoji a učení dítěte	KU, KP
využití polarity pozornosti	KU, KP
připravené prostředí	KU, KŘP, KK, KSP, KO, KP
věková heterogenita	KK, KSP
metoda komunitního kruhu	KŘP, KK, KSP, KO
společná práce na elipse	KU, KŘP, KK, KSP, KO, KP
filosofie oboru kosmická výchova	KU, KŘP, KK, KSP, KO, KP
globální výchova	KU, KŘP, KK, KSP, KO, KP
problémové vyučování	KU, KŘP, KK, KP
projektová výuka	KU, KŘP, KK, KSP, KO, KP
propojení učiva s reálným životem	KU, KO, KP
princip „vycházení“ mimo školu	KŘP, KK, KSP, KO, KP
informace, texty a návody v rámci obsahu projektů kosmické výchovy	KU, KP
společné vytváření pravidel	KŘP, KK, KSP, KO, KP
vzájemná respektující komunikace	KK, KSP, KO, KP
vedení dětí k empatii, naslouchání a vnímání, toleranci odlišností, respektu k druhým a k sobě	KK, KSP, KO
vlastní plánování a organizace vyučování dětmi	KU, KŘP, KK, KSP, KO, KP
princip „pracovat na osobní maximum a dokončit práci“	KU, KŘP, KO, KP
samostatné vyhledávání informací	KU, KŘP, KK, KP
možnost vlastního kreativního způsobu zpracování tématu	KŘP, KP
samostatná práce	KU, KŘP, KP
spolupráce	KU, KŘP, KK, KSP, KO, KP
prezentace vlastní práce	KU, KK, KSP, KO, KP
práce s vlastní zodpovědností	KU, KŘP, KSP, KO, KP
práce s chybou a sebekontrola	KU, KŘP, KP
sebehodnocení	KU, KŘP, KK, KSP, KP
ocenění práce druhých	KK, KSP, KO
vedení školního portfolia	KU, KŘP, KSP, KP
spolupráce s rodinou, společné akce	KU, KŘP, KK, KSP, KO

III. 3. Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Důsledným uplatňováním principů Montessori je vytvořeno přirozeně vhodné prostředí pro vzdělávání dětí s rozličnými vzdělávacími potřebami v jednom kolektivu, ať už jde o děti se speciálními vzdělávacími potřebami nebo mimořádně nadané děti.

Snížení časového stresu, vyloučení soutěží a veřejného srovnávání žáků mezi sebou ze vzdělávacího procesu, věkově smíšený kolektiv, velký podíl samostatné práce dětí a možnosti volby činnosti v celkovém časovém rozvrhu, zapojení co nejvíce smyslů do učení, učení v pohybu, cvičení ticha a koncentrace, to vše zajišťuje klidné a vstřícné prostředí pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

Tito žáci mohou pracovat s konkrétními materiály a názornými pomůckami, učit se společně se spolužáky, učit se pozorováním a nápodobou, pracovat samostatně vlastním tempem na přiměřeně náročných úkolech, opakovat, dokud danou dovednost nezvládnou na své osobní maximum. Mohou si volit dobu k relaxaci podle své potřeby. Podle aktuálních personálních možností mohou pracovat s pomocí asistenta pedagoga.

Učitel spolupracuje s rodiči při hledání optimální vzdělávací cesty a vhodných metod výuky, přizpůsobuje prostředí, případně konzultuje s odborníky, kteří mají žáka ve své péči.

Škola je otevřená žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebují poskytnutí podpůrných opatření. Tito žáci mají ve škole právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření.

Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám žáka.

Podpůrná opatření spočívají v

- a) poradenské pomoci školy
- b) úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče
- c) úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání
- d) použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek
- e) úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy
- f) vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu
- g) využití asistenta pedagoga
- h) využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících žákovi po dobu jeho pobytu ve škole podporu
- i) poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených.

Podpůrná opatření se člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola bez doporučení školského poradenského zařízení. Při zařazení žáka do prvního stupně podpory zpracovává třídní učitel (v případě jediného předmětu konkrétní učitel) ve spolupráci s ostatními vyučujícími a výchovnou poradkyní písemný plán pedagogické podpory (PLPP), podle kterého potom žák pracuje. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením a po předchozím informovaném souhlasu zákonného zástupce žáka. Žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami ve druhém až pátém stupni podpory (na žádost jeho zákonného zástupce) povoluje ředitel školy s písemným doporučením školského poradenského zařízení vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu (IVP).

Podpůrná opatření vyššího stupně lze použít, shledá-li školské poradenské zařízení, že vzhledem k povaze speciálních vzdělávacích potřeb žáka nebo k průběhu a výsledkům poskytování dosavadních podpůrných opatření by podpůrná opatření nižšího stupně nepostačovala k naplňování vzdělávacích možností žáka a k uplatnění jeho práva na vzdělání.

Při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami vycházíme z Vyhlášky č.27/ 2016 o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Za vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami odpovídá výchovná poradkyně školy, která spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradnou i dalšími odbornými pracovišti, koordinuje tvorbu a sleduje plnění PLPP a IVP žáků a vede kartotéku sledování všech diagnostikovaných žáků.

V rámci školy jde pak především o spolupráci vyučujících žáka, třídního učitele, výchovného poradce a vedení školy. Výchovný poradce je tím, kdo je nejen rodičům, ale i vyučujícím k dispozici při řešení problémů týkajících se vzdělávání těchto dětí. Pro úspěšné vzdělávání těchto žáků je nutné také neustálé zkvalitňování připravenosti pedagogických pracovníků.

Velký význam pro úspěšné zvládnutí vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami má spolupráce a komunikace mezi školou, rodinou a odborným pracovištěm. Každý učitel si ale musí uvědomit, že rodič je ten, kdo je s dítětem v každodenním kontaktu, má zkušenosti s jeho výchovou a nakonec rozhoduje. Zároveň je ovšem nutné, aby i rodiče respektovali učitele jako odborníka na danou problematiku.

Stupeň podpory	Znaky pro zařazení žáka do stupně podpory	Podpůrná opatření
první	mírné obtíže ve vzdělávání žáka (např. pomalejší tempo práce, drobné obtíže ve čtení, psaní, počítání, problémy se zapomínáním, drobné obtíže v koncentraci pozornosti atd.), akcelerovaný vývoj školních dovedností	mírné úpravy v režimu školní výuky a domácí přípravy – střídání forem a činností během výuky, změna uspořádání ve třídě, diferenciací výuky, skupinová a kooperativní výuka, nabídka volnočasových aktivit, podpora rozvoje zájmů žáka, organizační podpora mimoškolního vzdělávání, PLPP
druhý	aktuální zdravotní stav, opožděný vývoj, odlišné kulturní prostředí nebo jiné životní podmínky, problémy v počáteční schopnosti učit se a připravovat se na školní práci, nadání, specifické poruchy učení a chování, mírné oslabení sluchových a zrakových funkcí, mírné řečové vady, oslabení dorozumívacích schopností, poruchy autistického spektra s mírnými obtížemi, nedostatečná znalost vyučovacího jazyka	speciální učebnice, speciální nebo kompenzační pomůcky, předměty speciálně pedagogické péče, podpora sociokulturní adaptace v zapojení do třídního kolektivu, IVP
třetí	závažné specifické poruchy učení, odlišné kulturní prostředí, jiné životní podmínky, poruchy chování, těžká porucha řeči (dorozumívacích schopností), řečové vady těžšího stupně, poruchy autistického spektra, lehké mentální postižení, zrakové a sluchové postižení (slabozrakost, nedoslýchavost), tělesné postižení, neznalost vyučovacího jazyka, mimořádné intelektové nadání	asistent pedagoga, speciální učební a kompenzační pomůcky a postupy, úpravy organizace výuky, IVP
čtvrtý	závažné poruchy chování, středně těžké a těžké mentální postižení, těžké zrakové nebo	asistent pedagoga, významné úpravy v metodách a v organizaci

	sluchové postižení, závažné vady řeči, poruchy autistického spektra, závažné tělesné postižení, mimořádné nadání, vyžadující výraznou individualizaci vzdělávání a dosahující mimořádných výsledků	vzdělávání, úpravy v obsahu, úpravy výstupů ze vzdělávání, speciální učebnice a pomůcky, kompenzační pomůcky, IVP
pátý	nejtěžší stupně zdravotních postižení, souběžná postižení více vadami	asistent pedagoga, speciální pedagog, úprava pracovního prostředí, komunikační systémy neslyšících a hluchoslepých, prostředky alternativní komunikace, IVP

Zásady komunikace učitele s rodičem:

- vytvoření klidné atmosféry
- dostatek času pro rozhovor (vhodnost využití konzultačních hodin)
- nejprve je nutno dítě pochválit, vyjádřit víru ve zlepšení
- zpočátku pouze popsat (nehodnotit) jevy, situace, chování, příhody
- uvést zdroje svých informací, totéž umožnit rodiči
- ujasnit si pojmy s rodiči
- uvádět konkrétní příklady a objasňovat svá stanoviska
- rozebrat s rodiči možné souvislosti, uvést důvody, co vše učitel zvážil, než se rozhodl takto reagovat
- nedávat dítěti „nálepky“
- snažit se rodičům citlivě poradit, nabídnout jim pomoc
- opakovat „pravidla hry“

Postup při práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami:

- seznámíme všechny učitele s potřebou žáka a jeho specifiky
- dohodneme se s rodiči a odborným pracovištěm na možnostech úzké spolupráce, v případě potřeby stanovíme termíny schůzek
- vysvětlíme vyučujícím způsoby hodnocení žáka, možnosti úlev a tolerancí pro žáka
- vypracujeme plán pedagogické podpory nebo individuální vzdělávací plán
- seznámíme spolužáky s handicapem, s rozdílným způsobem hodnocení a vším, co z toho vyplývá
- ponecháváme žákovi v hodinách potřebné pomůcky
- snažíme se zajistit přístup k odborné literatuře a kurzům vztahujícím se k handicapu žáka
- v případě potřeby zajistíme na škole docházení žáka na hodinu předmětu speciálně pedagogické péče (redukace)

Zásady pro práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami:

- respektování osobnosti žáka
- včasnost (čím dříve je žákovi a rodičům poskytnuta speciální pomoc, tím je lepší výsledek práce)
- vývojovost (důležité je „nepřeskakovat“ jednotlivé vývojové etapy)
- optimální prostředí (jen při vhodné úpravě rodinného prostředí bude zajištěn dobrý rozvoj dítěte)
- speciální pomůcky, metody a formy výchovné práce
- všestrannost (dbáme na to, aby dítě mohlo své znevýhodnění kompenzovat i jinými činnostmi, v nichž je úspěšné)
- soustavnost

Při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje naše škola s **odbornými pracovišti**:

- Pedagogicko-psychologická poradna, Liberec 2, Truhlářská 3, p.o., www.pppliberec.cz
- Speciálně pedagogické centrum pro sluchově postižené a pro děti s vadami řeči Základní a Mateřská škola pro sluchově postižené, Liberec, Elišky Krásnohorské 921, p.o., www.ssplbc.cz
- Speciálně pedagogické centrum pro tělesně postižené Základní škola a Mateřská škola pro tělesně postižené, Liberec, Lužická 920/7, p.o., www.zsprotp-liberec.cz
- Speciálně pedagogické centrum pro zrakově postižené Základní škola a Mateřská škola při nemocnici, Liberec, Husova 357/10, p.o., <http://www.zsnemlib-spc.cz/spc.html>
- Speciálně pedagogické centrum pro děti s mentálním postižením a děti s autismem Základní škola, Turnov, Sobotecká 242, příspěvková organizace, http://www.autismus-liberec.cz/?page_id=15
- Se žáky s lehčími formami logopedických vad pracují vyškolené vychovatelky a učitelky 1. stupně, žákům s těžšími poruchami doporučujeme návštěvu odborného logopedického pracoviště.

V případě, že má žák diagnostikovanou specifickou poruchu učení, snažíme se postupovat tak, abychom mu pomohli využít jeho skutečné vědomosti a dovednosti v souladu s rozumovým potenciálem nezatíženým obtížemi vyplývajícími z jeho poruchy. Vzdělávání těchto žáků zakládáme na **šesti P** : „**p**oznávání, **p**orozumění, **p**éče, **p**omoc, **p**ráce, **p**revence“.

Zásady pro práci s žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu specifických poruch učení:

- používání vhodných metod výuky dle specifik předmětu
- kladení reálných cílů, postupné zvyšování nároků
- chválit nejen výkon, ale i snahu
- hodnotit jej samotného a srovnávat jeho dílčí úspěchy či nedostatky s jeho vlastní osobou
- pracovat s žákem často, ale krátkodobě
- při práci odstranit rušivé vlivy
- snažit se navodit příjemnou, soustředěnou atmosféru při práci
- snažit se najít něco, v čem je žák úspěšný
- pravidelná relaxace

Při práci s žáky se specifickými poruchami učení je velmi důležité získat pro spolupráci jejich rodiče, bez kterých nelze dosáhnout úspěchu. Je třeba získat si jejich důvěru, poskytovat jim jasné a srozumitelné informace, podporovat a povzbuzovat je při nápravě poruchy jejich dítěte.

Speciální vzdělávací potřeby mají také žáci, kteří pocházejí z prostředí sociálně, kulturně a jazykově odlišného. Hlavním problémem je zpravidla nedostatečná znalost vzdělávacího jazyka.

Pozornost je třeba při práci s těmito žáky věnovat nejen osvojení českého jazyka, seznámení se s českým prostředím, kulturními zvyklostmi a tradicemi, ale ve shodě se školským zákonem umožnit těmto dětem budování jejich vlastní identity, která bude vycházet z jejich původního prostředí.

Zásady pro práci s žáky s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění:

- skupinová nebo individuální péče
- specifické učebnice a pomůcky
- odpovídající metody a formy práce
- pravidelná spolupráce s rodinou
- spolupráce s odborným pracovištěm
- vytváření příznivého klimatu pro působení těchto dětí na škole

Důvod potřeby podpory pro žáka	Možné individuální úlevy a tolerance	Možnosti hodnocení	Postupy, pomůcky a potřeby pro žáka s potřebou podpory
SPU - dyslexie	<ul style="list-style-type: none"> - četba kratších větných celků, ohled na pomalé tempo - čtení s dyslektickou záložkou a pomocí okének - čtení v páru s vyučujícím nebo doma s rodičem - práce se skládací abecedou - barevné odlišení písmen a slabik - možnost tichého čtení - texty s větším písmem - možnost časového rozložení při kontrolních testech - spolupráce s vyučujícím při čtení zadání testu - možnost ústních odpovědí žáka při testu - pro integrované žáky individuální plán 	<p>Slovní hodnocení po dohodě školy s rodiči. Hodnotíme nejen výkon, ale i snahu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dyslektická záložka a okénko - skládací abeceda - barevně rozlišené karty problematických písmen (zrcadlově souměrná, zvukově nebo funkčně podobná) - textilní písmena - hry s písmeny a slabikami - hry pro udržení pozornosti, paměť - bzučáky - využití učebnic pro dyslektiky (Zelinková, Michalová) - diktafon, virtuální pomůcky - doporučená literatura: Z. Michalova, O. Zelinková - možnost doučování
SPU - dysgrafie	<ul style="list-style-type: none"> - krátká, ale pravidelná cvičení - možnost využití pomocných linek - cviky na uvolnění ruky - možnost delších časových úseků během psaní - zkrácené diktáty, doplňovací texty - psaní na počítači - pro integrované žáky individuální plán 	<p>Slovní hodnocení po dohodě školy s rodiči. Hodnotíme nejen výkon, ale i snahu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - průhledné folie - stírací tabulky - tabule psacích písmen - cviky na uvolňování ruky, trojhranný program - doporučená literatura: Z. Michalova, O. Zelinková
SPU - dysortografie	<ul style="list-style-type: none"> - doplňovací cvičení místo diktátů - možnost využití pomůcek na rozlišení písmen - i -, - y – (tvrdá a měkká kostka) - lehčí texty na přepis, větší důraz na opis - ústní zdůvodňování pravopisných jevů - během výuky možnost používání pomůcek na rozlišování délek slabik 	<p>Slovní hodnocení po dohodě školy s rodiči. Hodnotíme nejen výkon, ale i snahu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - předepsaná a předtištěná slova, folie - pracovní listy na rozlišení sluch. podobných hlásek - kostky na rozlišení měkkých a tvrdých slabik, bzučák - texty na vyhledávání chyb - gramatické tabulky - psací stroj, PC - doporučená literatura:

	<ul style="list-style-type: none"> - psaní textů po předchozí přípravě - možnost delšího času na vypracování úkolů - psaní na počítači - pro integrované žáky individuální plán 		Z. Michalová, O. Zelinková
SPU - dyskalkulie	<ul style="list-style-type: none"> - zadávání testů a úkolů písemně, ne ústně - delší časový úsek pro vypracování zadání úkolů - umožnění ponechání číselné osy a tabulky s matemat. symboly v dohledu žáka - pro integrované žáky individuální plán 	Slovní hodnocení po dohodě školy s rodiči. Hodnotíme nejen výkon, ale i snahu.	<ul style="list-style-type: none"> - číselné osy, tabulky na sčítání a odčítání - tabulky k převodu jednotek - kalkulačka, počítadlo - pomůcky umožňující hmatové složky při určování počtu - barevné hranoly - doporučená literatura: Z. Michalová, O. Zelinková
SPCH – ADHD aj.	<ul style="list-style-type: none"> - časté přestávky během vyučování - zařazování cvičebních chvil (TV) - usměrňování a zklidňování projevu žáka během práce - pro integrované žáky individuální plán 	Slovní hodnocení po dohodě školy s rodiči. Hodnotíme nejen výkon, ale i snahu.	<ul style="list-style-type: none"> - dle možnosti školy umístění např. zíněnky, koberec, lavičky, sedacího balónu ve třídě - hry pro udržení pozornosti - cviky, sociální hry, smlouva - komunitní kruh, klidné prostředí - důslednost a jasné hranice, pravidla - osobní asistent - doporučená literatura: Z. Michalová, O. Zelinková
zrakové postižení	<ul style="list-style-type: none"> - zadávání úkolů ústní formou - správná volba umístění žakovské lavice - možnost neustálého kontaktu s učitelem - individuální plán pro žáka 	Slovní hodnocení po dohodě školy s rodiči. Hodnotíme nejen výkon, ale i snahu.	<ul style="list-style-type: none"> - spolupráce s SPC - osobní asistent - pravidelné kontroly u odborného lékaře - rýsovací deska s fólií, rýsovací pomůcky pro nevidomé - učebnice v Braillově písmu, Pichtův psací stroj - notebook se softwarem pro nevidomé

sluchové postižení	<ul style="list-style-type: none"> - zadávání úkolů písemnou formou - správná volba umístění žakovské lavice - možnost neustálého kontaktu s učitelem - individuální plán pro žáka 	Slovní hodnocení po dohodě školy s rodiči. Hodnotíme nejen výkon, ale i snahu.	<ul style="list-style-type: none"> - spolupráce s SPC - osobní asistent - pravidelné kontroly u odborného lékaře - diktafon, obrázkové karty, figurky
tělesné postižení	<ul style="list-style-type: none"> - individuální přístup dle stupně postižení - osvobození z Tv na základě posudku lékaře - individuální plán pro žáka 	Přihlédnutí ke specifickým možnostem žáka – slovní hodnocení po dohodě školy a rodičů. Hodnotíme nejen výkon, ale i snahu.	<ul style="list-style-type: none"> - spolupráce s SPC - osobní asistent - přizpůsobení pracovního prostoru pro žáka - pravidelné kontroly odborného lékaře
mentální postižení	<ul style="list-style-type: none"> - individuální přístup dle stupně postižení - osvobození z Tv na základě posudku lékaře - individuální plán pro žáka 	Přihlédnutí ke specifickým možnostem žáka – slovní hodnocení po dohodě školy a rodičů. Hodnotíme nejen výkon, ale i snahu.	<ul style="list-style-type: none"> - spolupráce s SPC - osobní asistent - přizpůsobení pracovního prostoru pro žáka - pravidelné kontroly odborného lékaře

III. 4. Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

Připravené prostředí, v němž je možné pracovat v různých oblastech vzdělávání na různé úrovni, samostatná práce a svobodná volba činností, respektování senzitivních fází ve vývoji dítěte a polarity pozornosti, a tedy možnost soustředěně pracovat až k dokončení zvolené práce, věkově smíšený kolektiv, podpora spolupráce a vzájemné pomoci na úkor soupeření, ale i další principy vyhovují žákům mimořádně nadaným jak v rozvoji jejich nadání, tak v budování jejich sociálního citění a schopnosti své nadání uplatnit a najít své místo mezi ostatními.

Nadání žáci mohou postupovat svým vlastním tempem při práci s výukovým materiálem, získávat více informací tématům, která je zajímají, dále pracovat na již získaných dovednostech. Děti, které určitou oblast dobře zvládly, mohou být pomocníkem učitele – pomáhají svým spolužákům, vysvětlují, učí se s nimi. Rády také vytvářejí materiály, které mohou sloužit ostatním k učení a procvičování. Specializují se na své zájmy, které dále rozvíjejí, a tím přinášejí ostatním inspiraci k práci.

Škola vyhledává a rozvíjí talent a mimořádné nadání žáků. Při práci s nimi vycházíme z Vyhlášky č.27/ 2016 o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Za nadaného žáka se považuje především žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Za mimořádně nadaného žáka se považuje žák, jehož rozložení těchto schopností a dovedností dosahuje mimořádné úrovně.

Zjišťování mimořádného nadání včetně vzdělávacích potřeb žáka provádí školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou. Mimořádně nadaný žák se může vzdělávat (rozhodnutím ředitele školy na základě žádosti zákonného zástupce žáka a doporučení školského poradenského zařízení) podle individuálního vzdělávacího plánu, který sestavuje třídní učitel ve spolupráci s ostatními vyučujícími předmětů, v nichž se projevuje mimořádné nadání. Výchovná poradkyně koordinuje tvorbu IVP a sleduje jeho plnění.

Nadání žáci vykazují:

- paměť a znalost
- rychlost myšlení
- zpracování problému
- záměrné a dlouhodobé soustředění
- pružnost
- časná symbolická aktivita
- dávají přednost společnosti starších dětí, samotě
- vnímají souvislosti tam, kde je většina žáků nevidí
- ostře vnímají pravidla a rozpory
- poukazují na nesrovnalosti, odmítají se chovat korektně

Pomoc při identifikaci a následné péči o mimořádně nadaného žáka mohou učitelům se souhlasem rodičů poskytnout psychologové v pedagogicko-psychologické poradně.

Nadání dítěte se dá velmi výrazně ovlivnit, a to oběma směry. Záleží na škole, jak dokáže vyhovět vzdělávacím potřebám těchto žáků. Jde o změnu metod, forem i organizace výuky. Je vhodné spolupracovat při práci s nadanými žáky s ostatními kolegy i různými subjekty mimo školu (např. Společnost pro talent a nadání, MENZA).

Varianty vzdělávání nadaných:

- urychlování (akcelerace) – rychlé vzdělávání v základní škole, časný přechod na navazující školy, přeskočení jednoho nebo několika ročníků
- obohacování normální výuky (enrichment) – rozšiřování, prohlubování učební látky, vyšší náročnost výuky
- přeskupování žáků – speciální třídy a školy, soustředování nadaných v rámci školy a třídy, účast na projektech, systém volitelných předmětů, pracovní společenství, spolupráce s různými institucemi
- kombinace těchto postupů

Pokyny pro práci s nadanými žáky:

- učitel by měl vědět, co žák umí a dát najevo, že to ví
- poskytovat dostatečné množství podnětů
- nabídka podpůrného materiálu (bohatý, variabilní, podnětný)
- nenutit žáka opakovat základní učivo
- umožnit účast na činnostech stimulujících další rozvoj
- respektovat individuální učební tempo, umožnit rychlejší postup v učení
- klást na žáky vyšší nároky, zadávat náročnější práce
- poskytnout jim určitou volnost v rozhodování, jak využijí ušetřený čas
- pomoc najít nadaným žákům jim podobné vrstevníky
- umožnit stanovování vlastních cílů a podílení se na hodnocení své práce
- využít možnost odborné pomoci
- umožnit navštěvování vybrané výuky ve vyšším ročníku
- vést žáky k rovnému přístupu k méně nadaným spolužákům, k toleranci, ochotě pomáhat slabším

Konkrétní příklady činností ve všech předmětech:

- práce na mimořádných úkolech, vyhledávání informací k doplnění výuky
- práce na referátech na témata rozšiřující učivo
- pomoc slabším žákům přímo ve vyučovací hodině
- v kooperativním učení jsou oporou skupiny
- postavení do rolí asistentů k jiným žákům
- práce na dobrovolných úkolech a doplnění, rozšíření a prohloubení vzdělávacího obsahu
- při práci na projektu mají také možnost rozšíření a prohloubení
- kroužek
- individuální práce na vylepšení jejich prací nad rámec povinných kritérií
- po ukončení své základní povinné samostatné práce si vyberou z nabídky dalších prací, jindy vystřídají učitele v zadávání úkolů spolužákům: - zadávají příklady, řetízky, při hrách jsou vedoucími hry místo učitele
- dělají pro ostatní křížovku, čtou text a zpracovávají otázky k textu, případně domýšlejí konec, vymýšlejí rozhovory na dané téma
- volitelné předměty od 7. ročníku

Konkrétní podpora nadání žáků podle předmětů:

- český jazyk – olympiáda a jiné soutěže podle nabídky, recitace
- matematika – olympiáda, Pythagoriáda, Matematický klokan
- anglický jazyk, německý jazyk – olympiáda
- zeměpis – olympiáda, vlastní soutěže, kvízy
- dějepis – olympiáda, Moje město LBC - projektové práce
- přírodopis – různé soutěže podle nabídky, vypsání CHKO nebo neziskovými organizacemi
- fyzika – olympiáda, Archimediáda, Astronomická olympiáda
- chemie – olympiáda
- informatika – soutěže podle nabídky (např. grafická soutěž)
- pracovní činnosti – soutěže podle nabídky (např. First Lego League)
- výtvarná výchova – školní výstavy, soutěže podle nabídky
- tělesná výchova – závody, turnaje

III. 5. Začlenění průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Osobnostní rozvoj	KV	KV	KV	KV	KV
Sociální rozvoj	KV	KV	KV	KV	KV
Morální rozvoj	KV	KV	KV	KV	KV

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Občanská společnost a škola				KV	KV
Občan, občanská společnost a stát				KV	KV
Formy participace občanů v politickém životě				KV	KV
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování				KV	KV

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Evropa a svět nás zajímá	KV	KV	KV	KV	KV
Objevujeme Evropu a svět				KV	KV
Jsme Evropané				KV	KV

Multikulturní výchova (MkV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Kulturní diference	KV	KV	KV	KV	KV
Mezilidské vztahy	KV	KV	KV	KV	KV
Etnický původ	KV	KV	KV	KV	KV
Multikulturalita				KV	KV
Princip sociálního smíru a solidarity				KV	KV

Environmentální výchova (EV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Ekosystémy	KV	KV	KV	KV	KV
Základní podmínky života	KV	KV	KV	KV	KV
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	KV	KV	KV	KV	KV
Vztah člověka k prostředí	KV	KV	KV	KV	KV

Mediální výchova (MV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	KV	KV	KV	KV	KV
Interpretace vztahů mediálních sdělení a reality				KV	KV
Stavba mediálních sdělení				KV	KV
Vnímání autora mediálních sdělení				KV	KV
Fungování a vliv médií ve společnosti				KV	KV
Tvorba mediálního sdělení				KV	KV
Práce v realizačním týmu				KV	KV

IV. Učební plán

IV. 1. Tabulace učebního plánu – 1. stupeň Montessori

Vyučovací předmět	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	1. –5. r. celkem
Kosmická výchova	21	21	25	25	26	118

Poznámky k učebnímu plánu:

- Vyučovací předmět Kosmická výchova je vytvořen integrací vzdělávacího obsahu vzdělávacích oborů Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Matematika a její aplikace, Informační a komunikační technologie, Člověk a jeho svět, Hudební výchova, Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Člověk a svět práce a z průřezových témat.
- Integrace tematických okruhů průřezových témat viz. kapitola Začlenění průřezových témat a přehled v učebních osnovách.

IV. 2. Přehled využití časové dotace podle RUP – 1. stupeň Montessori

Vyučovací předmět	Vzdělávací oblast / obor	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	1. –5. r. celkem
Kosmická výchova	Český jazyk a literatura	6 + 1	6 + 1	7	7	7	33 + 2
	Cizí jazyk – anglický jazyk	2	2	3	3	3	9 + 4
	Matematika a její aplikace	4	4	4 + 1	4 + 1	4 + 1	20 + 3
	Informační a komunikační technologie			1	1	1	1 + 2
	Člověk a jeho svět	2 + 1	2 + 1	2 + 1	3	3 + 1	12 + 5
	Umění a kultura	2	2	2 + 1	3	3	12
	Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10
	Člověk a svět práce	1	1	1	1	1	5
	Celkem	21	21	25	25	26	118
	Z toho disponibilní časová dotace	4	4	4	2	2	16

 červeně vyznačeno využití disponibilních hodin

V. Učební osnovy

Vyučovací předmět Kosmická výchova

V. 1. Charakteristika vyučovacího předmětu Kosmická výchova

Obsahové vymezení

Vyučovací předmět Kosmická výchova vychází ze vzdělávacího obsahu oborů Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Matematika a její aplikace, Informační a komunikační technologie, Člověk a jeho svět, Umění a kultura, Tělesná výchova, Člověk a svět práce a z průřezových témat.

Časové vymezení

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
21	21	25	25	26

Organizační vymezení

Vyučovací předmět Kosmická výchova realizuje vzdělávání v duchu Montessori pedagogiky. Vzdělávací obsah všech oborů je integrován do jednoho celku, což umožňuje žákovi poznávat a učit se v souvislostech, ponořit se do zvoleného tématu a důkladně ho prozkoumat, využívat podle svého aktuálního zájmu a potřeby připravené prostředí třídy a veškerý stále dostupný didaktický materiál. Touto cestou lze maximálně využít senzitivních období ve vývoji dítěte k optimálním pokrokům ve vzdělávání. Princip volného pohybu v připraveném prostředí, možnost zvolit si způsob práce a zodpovědnost za svou volbu podporují rozvoj klíčových kompetencí (komp. k učení a řešení problémů, komp. sociální, komunikativní a občanské).

Každý velký tematický celek (velké a malé kosmické příběhy) je učitelem uveden prostřednictvím evokační prezentace, na jejímž základě si žák vybírá oblast, které se bude věnovat hlouběji. Při své práci (ať již samostatně, skupinové či pod vedením pedagoga) má možnost využít všechny dostupné didaktické pomůcky, modely, literaturu, pracovní lity apod. Učí se, využívá a dále zdokonaluje základní dovednosti čtení a psaní, matematické dovednosti, získává nové informace a zkušenosti, učí se je přehledně zaznamenávat a zasazovat je do souvislostí, při zpracování tématu využívá také umělecké výrazové prostředky, učí se spolupracovat, organizovat svou práci, prezentovat výsledky své práce před ostatními.

Podstatnou složku výuky tvoří individuální práce dětí. Vyučovací bloky trávající většinou 90 minut umožňují dětem využít svou koncentraci pozornosti na soustavnou práci na zvoleném problému či tématu.

Učitel sleduje práci dětí, vede si záznamy o jejich pokrocích a o oblastech jejich zájmu, hlídá plnění stanovených termínů pro odvedení práce, podle potřeby pomáhá jednotlivým dětem plánovat práci, případně ji rozčlenit do dílčích kroků.

Výuka předmětu se neomezuje na prostory třídy. V duchu principu „vycházení ven“ jsou zařazovány poznávací exkurze, výlety, práce v terénu, práce na projektech mimo prostor třídy, besedy, návštěvy divadla, knihovny apod.

Organizační formy výuky:

- individuální práce dětí (volná práce)
- spolupráce dětí (vzájemná pomoc, vzájemné učení, volná práce dvojic a malých skupin)
- práce na elipse, komunitní kruh

- evokace (uvedení do nového tématu)
- individuální lekce (učitel – žák)
- skupinové lekce (učitel – skupina žáků)
- samostatná práce skupin podle zadaných kritérií
- společná práce celé třídy podle zadaných kritérií
- domácí práce žáků
- projekty
- exkurze, kulturní akce, výlety, přírodovědné a vlastivědné vycházky (seznámení s cílem akce, zadání kritérií – prezentace výstupu)

Výchovné a vzdělávací strategie

- učitel respektuje základní principy Montessori pedagogiky,
- učitel připravuje prostředí pro samostatnou práci žáků a zajišťuje klid na práci
- učitel diferencuje svůj přístup k dětem podle jejich schopnosti samostatné práce; kde je to možné, ustupuje do pozadí, jinde pomáhá plánovat dílčí kroky a dohlíží na plnění termínů
- učitel ponechává volbu materiálu či tématu, s nímž chce žák pracovat, pokud možno na něm, na jeho individuální připravenosti se problémem zabývat; pořadí, v němž je nutné postupovat, není pevně stanoveno, jen v případě nutnosti učitel dítěti ukáže, co je třeba ještě zvládnout před tím, než může pokročit k materiálu, který si samostatně zvolilo, aby mohlo v práci uspět
- učitel pracuje s dětmi prostřednictvím samostatných (dítě – učitel) nebo skupinových lekcí, v nichž prezentuje postupy práce s pomůckami a materiály
- učitel pozoruje jednotlivé děti i celý kolektiv a na základě pozorování zařazuje vhodné aktivity (cvičení ticha a koncentrace, oživení společně stanovených pravidel, apod.)
- učitel využívá co nejvíc možností „vycházení ven“; příprava akce, pozorování, práce se získanými informacemi na základě zadaných kritérií, prezentace výstupu před ostatními, reflexe
- učitel uvádí nová velká témata (kosmické příběhy) prostřednictvím poutavých evokací (většinou na elipse, ale také třeba v přírodě) a nabízí náměty k rozpracování
- učitel zadává (někdy ve spolupráci s žáky) kritéria pro výstupy práce (referáty apod.)
- učitel zařazuje pravidelně společné prezentace a sdílení prací dětí
- učitel kontroluje práci, kterou mu žák sám přinese jako dokončenou; pokud najde v práci chyby, upozorní dítě, aby si je vyhledalo, podle potřeby označí blíže místa, kde našel chyby (řádek, příklad); pokud je to třeba, navede dítě k materiálu, na němž může daný problém znovu procvičit, případně mu způsob práce s pomůckou prezentuje v individuální lekci
- dítě si zakládá hotovou práci do svého portfolia, učitel pomáhá dítěti vést si přehled o zvládnutých okruzích učiva
- učitel si vede záznamy o práci jednotlivých dětí

V. 2. Vzdělávací obsah předmětu Kosmická výchova

1. období (1. – 3. ročník)

Výstupy (obor Český jazyk a literatura)	učivo	TO průřezových témat
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti</i> ➤ <i>porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti</i> ➤ <i>respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru</i> ➤ <i>pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost</i> ➤ <i>v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči</i> ➤ <i>volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích</i> ➤ <i>na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev</i> ➤ <i>zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním</i> ➤ <i>píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev</i> ➤ <i>píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení</i> ➤ <i>seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh</i> 	<p>Praktické čtení (technika čtení, čtení pozorné, plynulé) Čtení s porozuměním Praktické naslouchání (zdvořilé, vyjádření kontaktu s partnerem) věcné naslouchání (pozorné, soustředěné, aktivní – zaznamenat slyšené, reagovat otázkami) Mluvený projev – základy techniky mluveného projevu (dýchání, tvoření hlasu, výslovnost), vyjadřování závislé na komunikační situaci; komunikační žánry: pozdrav, oslovení, omluva, prosba, vzkaz, zpráva, oznámení, vypravování, Mimojazykové prostředky řeči Písemný projev – základní hygienické návyky (správné sezení, držení psacího náčiní, hygiena zraku, zacházení s grafickým materiálem) Technika psaní (úhledný a čitelný písemný projev) Žánry písemného projevu: adresa, blahopřání, pozdrav z prázdnin, omluvenka; zpráva, oznámení, pozvánka, vzkaz, inzerát, dopis, popis; jednoduché tiskopisy (příhláška, dotazník), vypravování Pomůcky: příkládací abecedy, pohyblivé abecedy, komody s předměty (první hláska ve slově, poslední hláska ve slově, prostřední hláska ve slově), kolíčkování, kloboučkování, vějíře, kartičky se slabikami, abecední domino, kovové tvary, hmatová písmena, ták na psaní do sypkého materiálu, grafomotorická cvičení, pracovní listy pro jednotlivá psací písmena, materiál na vytváření vlastních sešitů (papíry, řezačka, sešívačka, pravítka, tužky), tematické příkládací karty určené k opisu a přepisu karty s obrázkovými příběhy, přírodními ději, životními cykly k vyprávění dějové posloupnosti</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>MV Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky ➤ porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná ➤ porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost ➤ rozlišuje slovní druhy v základním tvaru ➤ užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves ➤ spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy ➤ rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky ➤ odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování 	<p>Dlouhé a krátké samohlásky Hlásky, písmeno, slabika, slovo, věta Dělení slov Slabikotvorné r, l Dělení hlásek (samohlásky, souhlásky, dvojhlásky) Druhy vět Pořadí slov podle druhu vět y/i po měkkých a tvrdých souhláskách Slabiky dě/tě/ně/bě/pě/vě/mě v běžných slovech ú/ů Velká písmena na začátku věty Velká písmena u vlastních jmen Párové souhlásky Abeceda Slova příbuzná Pravopis y/ý ve vyjmenovaných slovech Slovní druhy za použití symbolů slovních druhů Slovesné kategorie (osoba, číslo) Skloňování (pád, číslo, rod) Spojovací výrazy (slov, vět) Pomůcky: Příkládací karty k tématům (pojmy, třídění pojmů, krátké texty ke čtení) slabikové domino, rýmovací domino soubory předmětů a karet s textem k jednotlivým jazykovým a gramatickým jevům</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku ➤ vyjadřuje své pocity z přečteného textu ➤ rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění ➤ pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností 	<p>Poslech literárních textů Zážitkové čtení a naslouchání Tvořivé činnosti s literárním textem – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, dramatizace, vlastní výtvarný doprovod Základní literární pojmy – literární druhy a žánry: rozpočítadlo, hádanka, říkanka, báseň, pohádka, bajka, povídka; spisovatel, básník, kniha, čtenář; divadelní</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>VMEGS Evropa a svět nás zajímá</p>

	<p>představení, herec, režisér; verš, rým, přirovnání</p> <p>Pomůcky: Třídní knihovna (dětské obrázkové encyklopedie, encyklopedie k různým tématům, knihy pro první čtení, knihy pro další čtení, pohádkové knihy, sbírky básniček a říkadel, časopisy)</p>	
Výstupy (obor Anglický jazyk)	učivo	TO průřezových témat
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>vyslovuje a čte foneticky správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby</i> ➤ <i>rozumí jednoduchým pokynům a větám, adekvátně na ně reaguje</i> ➤ <i>rozlišuje grafickou a mluvenou podobu slova</i> ➤ <i>pochopí obsah a smysl jednoduché, pomalé, pečlivě vyslovované konverzace dvou osob s dostatkem času pro porozumění</i> ➤ <i>používá a vyzná se v jednoduchém abecedním slovníku</i> 	<p>Zdvořilostní fráze (Hi! Hello! Bye! Good morning!)</p> <p>Základní pokyny (Stand up. Sit down. Run. Read. Turn around.)</p> <p>Základní otázky (What is your name? How old are you? What is this?) a adekvátní odpovědi (My name is... I am... It is...)</p> <p>Základní barvy, tvary, čísla</p> <p>Základní potraviny, části těla, oděvy, předměty denní potřeby, dopravní prostředky</p> <p>Jednoduché pojmy z přírody – rostliny (tree, flower) a zvířata (základní domácí a divoká).</p> <p>Základní slovní zásoba k tématům: rodina, dům/byt, den, rok, denní činnosti.</p> <p>Základní přivlastňovací zájmena (my, your), předložky (in, on, at)</p> <p>Abeceda</p> <p>Práce s příkladacími kartami k jednotlivým tématům</p> <p>Poslechy k daným tématům</p> <p>Čtení jednoduchých krátkých textů k jednotlivým tématům</p> <p>Pomůcky: Příkladací karty k jednotlivým tématům (obrázek – pojem, fráze), karty (obrázek – text) k sestavování</p>	<p>OSV</p> <p>Osobnostní rozvoj</p> <p>Sociální rozvoj</p> <p>VMEGS</p> <p>Evropa a svět nás zajímá</p>

	dějové posloupnosti CD přehrávač se sluchátky pro samostatný poslech Dětské obrázkové slovníky, slovníky	
Výstupy (obor Matematika a její aplikace)	učivo	TO průřezových témat
<ul style="list-style-type: none"> ➤ používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků ➤ čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti ➤ užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose ➤ provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly ➤ řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace 	<p>Kvantita čísel 1 – 10 (červenomodré tyče) Spojení množství a slova Číselné symboly 1 – 10 (smirkové číslice) Pořadí číslic Spojení množství a číselných symbolů Narůstání číselné řady 1 – 9, vizuální vnímání číslic – barevné korálkové schody Číslice 0 a vznik a narůstání kvantity – skříňka s vřetenky Konstrukce číslic do 11 – 19 a 11 – 99 (Seguinovy tabulky) Seznámení s desítkovou soustavou (zlatý perlový materiál) Seznámení s některými vlastnostmi čísel – sudá a lichá čísla Seznámení se se základními početními operacemi sčítání, odčítání, násobení a dělení – malé červenomodré tyče, sčítací tabulka, sčítací barevný had, násobilková tabulka, dělicí tabulka Orientace v číslech do 100 – stovková tabulka, stovkový zlatý řetěz Orientace v číslech do 1000 – tisícový zlatý řetěz Zlomky – zlomkové kruhy</p>	OSV Osobnostní rozvoj
<ul style="list-style-type: none"> ➤ orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času ➤ popisuje jednoduché závislosti z praktického života 	Převod délkových jednotek – červenomodré tyče , hmotnostní, objemové i časové jednotky Orientace v čase Peněžní jednotky – obchod , převod, vrácení	

<p>➤ <i>doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel</i></p>	<p>(dočítání) peněz Počítání obvodů a obsahů geometrických tvarů a povrchů a objemů těles – geometrická tělesa, komoda k výpočtu obsahů tvarů, porozumění, čtení a vytváření jednoduchých grafů, diagramů a tabulek Vyhledávání informací ze slovníků, encyklopedií, internetu, tabulek a jejich třídění Čtení z jízdnicích řádů Čtení a psaní římských číslic Počítání aritmetického průměru</p>	
<p>➤ <i>rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci</i></p> <p>➤ <i>porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky</i></p> <p>➤ <i>rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině</i></p>	<p>Základní útvary v rovině (práce v terénu, práce s pravítkem, kružítkem, konstruktivní trojúhelníky, modré trojúhelníky)</p> <p>Základní útvary v prostoru (práce v terénu, modrá tělesa)</p> <p>jednotky délky měření délky obvod</p>	
<p>Výstupy (obor Informační a komunikační technologie)</p>	<p>učivo</p>	<p>TO průřezových témat</p>
<p>➤ <i>využívá základní standardní funkce počítače</i></p> <p>➤ <i>při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty</i></p> <p>➤ <i>pracuje s textem v textovém editoru</i></p>	<p>Pravidla při práci se školním PC Využívání internetu k vyhledávání informací k tématům při samostatné a skupinové práci Diskuze o věrohodnosti zdrojů, způsoby ověřování informací Práce s textem při přípravě prezentace vlastní práce</p>	<p>MV Kritické vnímání mediálních sdělení</p>
<p>Výstupy (obor Člověk a jeho svět)</p>	<p>učivo</p>	<p>TO průřezových témat</p>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí</i> • <i>začlení své město do příslušného kraje a</i> 	<p>Vesmír – galaxie – sluneční soustava – planeta Země (tvorba modelů, poměr velikostí, příkladací karty,...) globus, puzzle mapa světa – kontinenty, puzzle mapa</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p>

<p><i>obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, městě</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost</i> 	<p>Evropy – státy, puzzle mapa ČR – kraje Můj domov, moje město:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liberec - adresa domova, školy - doprava (bezpečná cesta do školy, riziková místa a situace, dopravní síť) - okolní krajina, co ji tvoří, co je přírodní, co lidským výtvořem - průzkumné výpravy, exkurze, práce s mapou, měřítko 	<p>EV Ekosystémy Základní podmínky života Lidské aktivity a problémy životního prostředí Vztah člověk k životnímu prostředí</p> <p>VMEGS Evropa a svět nás zajímá</p>
<ul style="list-style-type: none"> <i>rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi</i> <i>odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností</i> <i>projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům</i> 	<p>Já a moje rodina Rodina – postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny práce fyzická a duševní, zaměstnání každý jsme jiný, každý můžeme něčím přispět k fungujícímu celku pátrání ve vlastní rodině: tvorba rodinného stromu, zaměstnání jednotlivých členů rodiny, nadání a přednosti lidí kolem nás</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>MkV Kulturní diference Mezilidské vztahy Etnický původ</p>
<ul style="list-style-type: none"> <i>využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti</i> <i>pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije</i> <i>uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost</i> 	<p>Orientace v čase a časový řád – určování času, čas jako fyzikální veličina, dějiny jako časový sled událostí, denní režim, roční období, kalendář Současnost a minulost v našem životě, rodinná historie Liberec – proměny v čase, paměť lidí (proměny okolí) Báje, mýty, pověsti Tradice, svátky, zvyky, pranostiky</p> <p>Různé využití časové osy, tvorba časových os k různým tématům Oslavy svátků, zaznamenávání událostí do třídního kalendáře Čtení a dramatizace příběhů z bájí, mýtů a pověstí</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích</i> ➤ <i>roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě</i> ➤ <i>provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů</i> 	<p>Látky a jejich vlastnosti Voda a vzduch Nerosty a horniny, půda Rostliny, houby, živočichové Životní podmínky Odpady Příroda v koloběhu ročních období</p> <p>Pomůcky: Příkládací karty k jednotlivým tématům (osvojování a třídění pojmů a informací) Reálné předměty (sbírka hornin, tvorba herbáře, předměty k nácviku třídění odpadů, materiál na pokusy) Lupy, pozorovací krabičky na hmyz, mikroskop,...</p> <p>Vycházení ven do terénu, pokusy ve třídě i venku, exkurze Sledování a zaznamenávání změn počasí</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>EV Ekosystémy Základní podmínky života Lidské aktivity a problémy životního prostředí Vztah člověk k životnímu prostředí</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví</i> ➤ <i>rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných</i> ➤ <i>uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu</i> ➤ <i>chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek</i> 	<p>Moje tělo – části lidského těla, smysly, zuby Zdravý životní styl, zdravá strava Hygiena Doprava Osobní bezpečí Mimořádná událost</p> <p>Pomůcky: Modely lidského těla a jeho částí Encyklopedie k tématu Hra na obchod</p> <p>Tvorba potravinové pyramidy zdravého stravování Příprava zdravého pohoštění Besedy (např. dentální hygiena) a exkurze Dopravní hřiště</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>EV Základní podmínky života Lidské aktivity a problémy životního prostředí Vztah člověk k životnímu prostředí</p>

<p>➤ <i>reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech</i></p>		
<p>Výstupy (obor Hudební výchova)</p>	<p>učivo</p>	<p>TO průřezových témat</p>
<p>➤ <i>zpívá na základě svých dispozic intonačně přesně a rytmicky správně v jednohlase</i></p> <p>➤ <i>rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem</i></p> <p>➤ <i>využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře</i></p> <p>➤ <i>reaguje pohybem na znějící hudbu (metrum, tempo, dynamika, směr melodie)</i></p> <p>➤ <i>rozlišuje jednotlivé kvality tónů, pozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby</i></p> <p>➤ <i>rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, rozezná hudbu instrumentální, vokální a vokálně instrumentální</i></p>	<p>Zpěv a mluvené slovo</p> <p>Rytmizování, improvizace, hra na ozvěnu</p> <p>Zpěv písní v různém taktu (3/4, 4/4)</p> <p>Základní seznámení s notovým záznamem</p> <p>Hra na jednoduché hudební nástroje, výroba jednoduchých (rytmických) nástrojů</p> <p>Poslech nahrávek i živé hudby (návštěva koncertu, muzikanti mezi námi)</p> <p>Poznávání dalších hudebních nástrojů (příkládací karty)</p> <p>Výrazové prostředky hudby</p> <p>Pohybové vyjádření hudby</p> <p>Interpretace</p>	<p>OSV</p> <p>Osobnostní rozvoj</p> <p>Sociální rozvoj</p> <p>VMEGS</p> <p>Evropa a svět nás zajímá</p>
<p>Výstupy (obor Výtvarná výchova)</p>	<p>učivo</p>	<p>TO průřezových témat</p>
<p>➤ <i>rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ</i></p> <p>➤ <i>v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace</i></p> <p>➤ <i>vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky</i></p>	<p>Plošná tvorba</p> <p>Kompozice</p> <p>Barvy</p> <p>Výtvarný přepis skutečnosti, proporce</p> <p>Modelování a tvarování</p> <p>Práce s různými materiály a různými technikami</p> <p>Tvorba podle předlohy</p> <p>Ilustrace</p> <p>Tvorba podle vlastní fantazie</p> <p>Využití vlastního těla jako výtvarného prostředku</p> <p>Umělecká díla – historie a současnost</p>	<p>OSV</p> <p>Osobnostní rozvoj</p> <p>Sociální rozvoj</p> <p>MV</p> <p>Kritické vnímání mediálních sdělení</p> <p>VMEGS</p> <p>Evropa a svět nás zajímá</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností</i> ➤ <i>na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil</i> ➤ <i>vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů</i> ➤ <i>pracuje podle slovního návodu a předlohy</i> 	<p>Vnímání uměleckého díla Interpretace uměleckého díla</p> <p>Tvorba mimo prostor třídy, využití venkovního prostoru a dostupných přírodních materiálů Výpravy za uměním, exkurze, návštěva galerie</p>	
<p>Výstupy (obor Tělesná výchova)</p>	<p>učivo</p>	<p>TO průřezových témat</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti</i> ➤ <i>zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení</i> ➤ <i>spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech</i> ➤ <i>uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy</i> ➤ <i>reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci</i> 	<p>význam pohybu pro zdraví příprava organismu zdravotně zaměřené činnosti rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu hygiena při TV bezpečnost při pohybových činnostech</p> <p>pohybové hry základy gymnastiky rytmické a kondiční formy cvičení pro děti průpravné úpoly základy atletiky základy sportovních her turistika a pobyt v přírodě plavání</p> <p>komunikace v TV zásady jednání a chování – fair play, olympijské ideály a symboly pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p>

Výstupy (obor Člověk a svět práce)	učivo	TO průřezových témat
<ul style="list-style-type: none"> ➤ vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů ➤ pracuje podle slovního návodu i podle předlohy 	<p>Využití vlastností různých materiálů Práce s různým pracovním náradím Práce s návodem, předlohou, jednoduchým náčrtem Tradiční řemesla</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi 	<p>stavebnice (plošné, prostorové, konstrukční), sestavování modelů</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování ➤ pečuje o nenáročnou rostlinu 	<p>Rostliny – pozorování, pěstování, sběr a využití, třídění (příkládací karty)</p> <p>Práce v terénu – pozorování ve volné přírodě, pěstování na školní zahradě, ve třídě, doma – zaznamenávání výsledků pěstování, sběr dat</p> <p>Práce s informacemi a daty – využití literatury (encyklopedie), vyhledávání a třídění</p> <p>Prezentace výsledků práce</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>EV Ekosystémy Základní podmínky života Lidské aktivity a problémy životního prostředí Vztah člověk k životnímu prostředí</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ připraví tabuli pro jednoduché stolování ➤ chová se vhodně při stolování 	<p>Využití svátečních situací – oslavy, svátky, zakončení projektů, odpoledne pro rodiče – k uspořádání slavnosti: pozvánky, rozpočet a nákup, příprava pohoštění, příprava prostředí, společenské chování</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p>

2. období (4. – 5. ročník)

Výstupy (obor Český jazyk a literatura)	učivo	TO průřezových témat
<ul style="list-style-type: none"> ➤ čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas ➤ rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává ➤ posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení ➤ reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta ➤ vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku ➤ rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě ➤ volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru ➤ rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace ➤ píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry ➤ sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržením časové posloupnosti 	<p>Praktické čtení (znalost orientačních prvků v textu) Komunikační žánry: vzkaz, zpráva, oznámení Základní komunikační pravidla (oslovení, zahájení a ukončení dialogu, střídání rolí mluvčího a posluchače, zdvořilé vystupování) Mimojazykové prostředky řeči (mimika, gesta) Technika psaní (přehledný písemný projev, formální úprava textu) Žánry písemného projevu: omluvenka; zpráva, oznámení, pozvánka, vzkaz, inzerát, dopis, popis; jednoduché tiskopisy (příhláška, dotazník), vypravování</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>VDO Občanská společnost a škola</p> <p>MV Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení Interpretace vztahů mediálních sdělení a reality Stavba mediálních sdělení Vnímání autora mediálních sdělení Fungování a vliv médií ve společnosti Tvorba mediálního sdělení Práce v realizačním týmu</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová ➤ rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku ➤ určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu ➤ rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné 	<p>Mnohoznačná slova Antonyma Synonyma Slova nadřazená, podřazená, souřadná Slovníky Slova příbuzná Předpona a přípona, kořen slova Tvary slov Psaní ě/je v kořenech slov</p>	

<p><i>tvary</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty</i> ➤ <i>odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změni větu jednoduchou v souvětí</i> ➤ <i>užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje</i> ➤ <i>píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách</i> ➤ <i>zvládá základní příklady syntaktického pravopisu</i> 	<p>Pravopis y/ý v příbuzných slovech vyjmenovaných slov Psaní předpon s/z/vz Psaní předpon typu roz-, bez-, od-, před- .... Psaní zdvojených souhlásek v běžné slovní zásobě Podstatná jména Slovesné kategorie (osoba, číslo, způsob, čas) Skloňování (pád, číslo, rod, vzor) Skloňování číslovek Spisovné tvary a nespisovné tvary v mluveném projevu Správné tvary podstatných jmen, přídavných jmen, sloves a číslovek v mluveném projevu Slova citově zbarvená Přísudek a podmět Nevyjádřený, holý, rozvitý, několikanásobný podmět Slovesný, jmenný přísudek Shoda přísudku s podmětem Dvojice větných členů Souvětí a věta jednoduchá Čárky v souvětí před běžnými spojovacími výrazy Dvojice větných členů a jejich grafické značení Přímá řeč, uvozovací věta</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je</i> ➤ <i>volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma</i> ➤ <i>rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů</i> ➤ <i>při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy</i> 	<p>poslech literárních textů zážitkové čtení a naslouchání tvořivé činnosti s literárním textem – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, dramatizace, vlastní výtvarný doprovod základní literární pojmy – literární druhy a žánry: rozpočítadlo, hádanka, říkanka, báseň, pohádka, bajka, povídka; spisovatel, básník, kniha, čtenář; divadelní představení, herec, režisér; verš, rým, přirovnání</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>VMEGS Evropa a svět nás zajímá</p>
<p>Výstupy (obor Anglický jazyk)</p>	<p>učivo</p>	<p>TO průřezových témat</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>rozumí známým slovům a jednoduchým větám</i> 	<p>Tematické okruhy: rodina, domov, škola, volný čas a</p>	<p>OSV</p>

<p><i>ve vztahu k osvojovanému tématu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>rozumí obsahu a textu jednoduchých autentických materiálů a využívá je při své práci</i> ➤ <i>čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu</i> ➤ <i>vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku</i> ➤ <i>používá dvojjazyčný slovník</i> ➤ <i>sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení a odpověď na sdělení, vyplní své základní údaje do formuláře</i> ➤ <i>reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu či jednoduché konverzace</i> ➤ <i>obměňuje krátké texty se zachováním smyslu sdělení</i> ➤ <i>aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví, rozloučí se, poskytne požadovanou informaci</i> 	<p>zájmy, oblékání, nakupování, příroda, počasí, důležité zeměpisné údaje, cestování, orientace v prostoru, svátky, tradice a zvyky</p> <p>Zdvořilostní fráze a pravidla komunikace v běžných situacích</p> <p>Význam slov v kontextu, synonyma, antonyma</p> <p>Typy vět (věta oznamovací, tvorba otázky a záporu), pořádek slov ve větě</p> <p>Práce s příkládacími kartami</p> <p>Čtení různých textů</p> <p>Psaní jednoduchých vět</p> <p>Básničky a písničky</p> <p>Poslech</p> <p>Práce se slovníkem</p> <p>Krátké, jednoduché anglické resumé jako součást výsledku práce na projektech a při zpracovávání zvolených témat, krátký mluvený výstup v angličtině, jako součást referátů prezentovaných před spolužáky</p>	<p>Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj</p> <p>VMEGS Evropa a svět nás zajímá</p>
<p>Výstupy (obor Matematika a její aplikace)</p>	<p>učivo</p>	<p>TO průřezových témat</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení</i> 	<p>Počítání s proužkovou sčítací tabulkou, prstovou sčítací tabulkou</p> <p>Skládání násobkových řad na násobkové tabulce, násobení s násobící tabulkou</p> <p>Sčítání a násobení s perlovým materiálem a známkovou hrou</p> <p>Vlastnosti početních operací s čísly</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel</i> 	<p>Orientace v číselné řadě do 100 a do 1000 a do 1 000 000 – stovkový a tisícový řetěz, stovková tabulka, výstavba čísel do milionu</p> <p>Příprava na písemné početní operace při práci se</p>	

	<p>zlatým perlovým materiálem a známkovou hrou Počítání na malém a velkém počítadle Počítání na multiplikační tabuli Písenné algoritmy početních operací</p>	
<p>➤ <i>zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel</i></p>	<p>Zápis čísla v desítkové soustavě a jeho znázornění (číselná osa, teploměr, model) Orientace na číselné ose v oboru přirozených čísel 1 – 1 000 000 Správné pořadí početních úkonů důležitých pro dosažení správných výsledků Zaokrouhlování přirozených čísel na desítky, stovky, tisíce Znaky dělitelnosti, hledání společného násobku a společného dělitele čísel Prvočísla Práce se zlatým perlovým materiálem a číselnými kartami – postupné zavádění výše uvedených kroků a postupné poznávání jednotlivých početních operací – sčítání, odčítání, násobení a dělení – banka Tvoření čísel a množství, počítání s přechodem jednotlivých řádů (zařazuje se po sčítání a odčítání bez přechodu jednotlivých řádů) – směnárna Známková hra – práce s abstraktnějším materiálem než v bance – propedeutika např. Pro práci s penězi Obchod – vracení peněz při platbě určitou částkou, postupné opouštění pomůcky – pamětné počítání, popř. Dočítání</p> <p>Paralelní materiál pro práci s nižšími čísly Vlastnosti čísel při matematických operacích – matematické zákony komutativnosti a inverze –</p>	

	<p>proužková sčítací a odčítací tabulka Zorientování se v tabulkách, jejich vyplňování - sčítací a odčítací prstové tabulky Princip násobení a dělení a vzájemné souvislosti těchto dvou početních operací - dělicí a násobilková tabulka Násobilka, násobky, vizuální zažívání jednotlivých násobkových řad, pochopení čísel „čtvercových“ a „krychlových“ – souvislost s geometrií – barevné násobkové řetězy, koráلكová krabice k násobilce Přechod přes 10, tj. Propedeutika k písemnému sčítání a odčítání – sčítací a odčítací počítadlo Písemné sčítání a odčítání – zlatý perlový materiál, známková hra, (bodová hra) Dělení víceciferným dělitelem – zlatý perlový materiál, známková hra, (bodová hra) Vizuální vnímání jednotlivých řádů, algoritmus dělení, přechod k písemnému velkému dělení - dělicí tabulky na velké dělení Násobení víceciferných činitelů – algoritmy činností, písemné násobení – multiplikační tabule na násobení, (bodová hra)</p>	
<p>➤ <i>řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel</i></p>	<p>Propojení dosavadní zkušenosti s praxí – obchod, banka, směnárna, pracovní sešity, řešení a tvoření slovních úloh i v rámci probíraných projektů</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p>
<p>➤ <i>vyhledává, sbírá a třídí data</i> ➤ <i>čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy</i></p>	<p>Práce v rámci témat a projektů, praktické využití při prezentaci výsledků pozorování, zkoumání, pokusů</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj</p>

<p>➤ <i>narysuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici), užívá jednoduché konstrukce</i></p>	<p>Trojúhelníková komoda – práce s různými druhy trojúhelníků, objevování stran, vrcholů, základů, výšek, středů stran, Poznávání a rýsování úhlů, Používání správné techniky rýsování Rýsování čtverce, obdélníku, trojúhelníku, kružnice</p>	
<p>➤ <i>sčítá a odčítá graficky úsečky, určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran</i></p>	<p>Odvozování a výpočet obvodů a obsahů geometrických tvarů – čtverec, obdélník, trojúhelník, n-úhelník – geometrická komoda, žluté trojúhelníky, délky lomených čar, základní jednotky – převody Rozpoznávání výšky obrazců – čtverce, obdélníku, trojúhelníku, lichoběžníku, n-úhelníku Rýsování výšky a poznávání a Grafické sčítání a odčítání úsečky</p>	
<p>➤ <i>sestrojí rovnoběžky a kolmice</i></p>	<p>Pojmy svislý, vodorovný, šikmý, sestrojování rovnoběžky, různoběžky, kolmice, hledání souvislostí, vztahů, zákonitostí – geometrická komoda Sestrojování pravého úhlu, kolmost – kolmice Jednoduché konstrukční úlohy podle zadání Správné používání pravítka, kružítka, trojúhelníku s ryskou</p>	
<p>➤ <i>určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu</i></p>	<p>Odvození obsahu čtverce, obdélníku, lichoběžníku, trojúhelníku, n-úhelníku – žluté trojúhelníky, geometrická komoda, trojúhelníková komoda, velká a malá šestiúhelníková komoda Základní jednotky obsahu, převod jednotek</p>	
<p>➤ <i>rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru</i></p>	<p>Shodné a podobné obrazce a obrazce shodné svými obsahy – kovové útvary, trojúhelníková komoda, modré trojúhelníky Osa souměrnosti</p>	

Výstupy (obor Informační a komunikační technologie)	učivo	TO průřezových témat
<ul style="list-style-type: none"> ➤ využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie ➤ respektuje pravidla bezpečné práce s hw i sw a postupuje poučeně v případě jejich závady ➤ chrání data před poškozením, ztrátou, zneužitím ➤ při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty ➤ komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení ➤ vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích ➤ pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru 	<p>seznámení s počítačem – jeho základní části, uvedení do provozu, orientace na klávesnici, práce s myší, ochrana dat, zálohování, pravidla bezpečnosti práce s hardwarem a softwarem</p> <p>práce se složkami a soubory (vytvoření, přejmenování, kopírování, přesunutí, odstranění), struktura složek</p> <p>operační systém – práce s okny, ikony</p> <p>textový editor – otevření a zavření souboru, uložení, písmo, vložení obrázku</p> <p>grafický editor – malování (otevření a zavření souboru, uložení, obrázek)</p> <p>internet – vyhledávání informací, uložení obrázku či textu z webové stránky</p> <p>elektronická pošta – elektronická adresa, psaní, čtení a mazání dopisu, příloha</p> <p>desatero bezpečného internetu</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>MV Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení Interpretace vztahů mediálních sdělení a reality Stavba mediálních sdělení Vnímání autora mediálních sdělení Fungování a vliv médií ve společnosti Tvorba mediálního sdělení Práce v realizačním týmu</p>
Výstupy (obor Člověk a jeho svět)	učivo	TO průřezových témat
<ul style="list-style-type: none"> ➤ určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu ➤ určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě ➤ rozlišuje mezi náčrtky, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli ➤ vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, 	<p>Stavba Země, kontinenty, určování polohy, mapa, geografie kontinentů</p> <p>Evropa – státy, organizace, vztahy, památky, cestování, jazyky, obyvatelstvo</p> <p>ČR – geografie, sousední státy, obyvatelstvo, kraje, obce, politický systém</p> <p>Liberecký kraj a Liberec, správa obce</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>VDO Občanská společnost a škola Občan, občanská společnost a stát Formy participace občanů v politickém životě Princip demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování</p>

<p><i>politického, správního a vlastnického</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích</i> ➤ <i>rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam</i> 		<p>MkV Kulturní diference Mezilidské vztahy Etnický původ Multikulturalita Principy sociální smíru a solidarity</p> <p>VMEGS Evropa a svět nás zajímá Objevujeme Evropu a svět Jsme Evropané</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)</i> ➤ <i>rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl a dohodne se na společném postupu řešení</i> ➤ <i>rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy</i> ➤ <i>orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy</i> ➤ <i>poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města)</i> 	<p>Chování a jednání jedince – rodinné a příbuzenské vztahy, názory, komunikace, lidská práva a povinnosti, demokracie, mezilidské vztahy, kultura Finanční gramotnost – plánování nákupu, nákupy, dluhy, spoření, půjčky Životní prostředí – ochrana ŽP, ovlivňování ŽP člověkem, školní zahrada, odpady</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>VDO Občanská společnost a škola Princip demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování</p> <p>MkV Kulturní diference Lidské vztahy Multikulturalita Principy sociální smíru a solidarity</p> <p>VMEGS Evropa a svět nás zajímá Objevujeme Evropu a svět Jsme Evropané</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných</i> 	<p>Čas</p>	<p>OSV</p>

<p><i>údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek</i> ➤ <i>rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifíků</i> ➤ <i>srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifíků</i> ➤ <i>objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů</i> 	<p>Orientace na časové ose Historické prameny Státní svátky, významné dějinné události Kalendář, pranostiky, letopočet, zvyky Ontogeneze člověka, generace Báje, mýty, pověsti Náboženství</p>	<p>Osobnostní rozvoj Morální rozvoj Sociální rozvoj</p> <p>VDO Formy participace občanů v politickém životě</p> <p>MV Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení Interpretace vztahů mediálních sdělení a reality Fungování a vliv médií ve společnosti</p> <p>MkV Kulturní diference Lidské vztahy Etnický původ Multikulturalita Princip sociálního smíru a solidarity</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka</i> ➤ <i>vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období</i> ➤ <i>zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí</i> ➤ <i>porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech,</i> 	<p>Roční období Skupiny organismů a způsob života Vztah a rovnováha organismu a životního prostředí Pokusy – jejich průběh a výsledek Koloběh vody, vzduch, půda Podnebí a počasí Odpady Pohromy a katastrofy</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>EV Ekosystémy Základní podmínky života Lidské aktivity a problémy životního prostředí Vztah člověk k životnímu prostředí</p> <p>VMEGS</p>

<p><i>prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat</i> ➤ <i>stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí; v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit</i> ➤ <i>založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu</i> 		<p>Evropa a svět nás zajímá</p> <p>MkV Princip sociálního smíru a solidarity</p> <p>VDO Formy participace občanů v politickém životě</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života</i> ➤ <i>rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození</i> ➤ <i>účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob</i> ➤ <i>uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista</i> ➤ <i>předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek</i> ➤ <i>uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou</i> ➤ <i>rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc</i> 	<p>Lidské tělo a život Zdravý způsob života Lidská ontogeneze Bezpečné chování Dopravní výchova Život ohrožující chování Gender Rozdíly mezi pohlavími Základy sexuální výchovy Závislost Formy násilí Návykové látky Dopravní výchova Pravidla chování za mimořádných událostí Základy první pomoci</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>VDO Principy demokracie jako formy vlády a rozhodování Občanská společnost a škola Formy participace občanů v politickém životě</p> <p>EV Lidské aktivity a problémy životního prostředí Základní podmínky života Vztah člověka k prostředí</p> <p>MkV Lidské vztahy</p> <p>MV Interpretace vztahů mediálního sdělení a reality</p>

<p>➤ <i>uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku</i></p>		
<p>Výstupy (obor Hudební výchova)</p>	<p>učivo</p>	<p>TO průřezových témat</p>
<p>➤ <i>zpívá na základě svých dispozic intonačně přesně a rytmicky správně v jednohlase či dvojhlas v durových i mollových tóninách</i></p> <p>➤ <i>realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou v notách</i></p> <p>➤ <i>využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře či k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní</i></p> <p>➤ <i>rozpozná hudební formu jednoduché skladby</i></p> <p>➤ <i>provádí jednoduché hudební improvizace</i></p> <p>➤ <i>ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, vytváří taneční improvizace</i></p> <p>➤ <i>v proudu znějící hudby rozpozná výrazné tempové, dynamické a harmonické změny a rozezná některé z užitých hudebních výrazových prostředků</i></p>	<p>Zpěv písní různých žánrů Práce s výškou, délkou a silou tónu Rytmizování, improvizace, hra na ozvěnu Zpěv písní v různém taktu (3/4, 4/4, 2/4) Práce s notovým záznamem Hra na jednoduché hudební nástroje, výroba jednoduchých (rytmických) nástrojů Poslech nahrávek i živé hudby různých stylů a žánrů (návštěva koncertu, muzikanti mezi námi) Třídění hudebních nástrojů (příkládací karty) Výrazové prostředky hudby Hudební styly a žánry Pohybové vyjádření hudby Interpretace</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj</p> <p>VMEGS Evropa a svět nás zajímá</p>
<p>Výstupy (obor Výtvarná výchova)</p>	<p>učivo</p>	<p>TO průřezových témat</p>
<p>➤ <i>při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné)</i></p> <p>➤ <i>užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy; v objemovém vyjádření modelování a</i></p>	<p>Plošná tvorba Prostorová tvorba Objektová a akční tvorba Kompozice Barvy Výtvarný přepis skutečnosti, proporce Modelování a tvarování Práce s různými materiály a různými technikami</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>VMEGS Evropa a svět nás zajímá</p>

<p><i>skulpturální postup; v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy</i> ➤ <i>nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě</i> ➤ <i>osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)</i> ➤ <i>porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace</i> ➤ <i>nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil</i> 	<p>Tvorba podle předlohy Ilustrace Tvorba podle vlastní fantazie Využití vlastního těla jako výtvarného prostředku</p> <p>Umělecká díla – historie a současnost Vnímání uměleckého díla Interpretace uměleckého díla</p> <p>Tvorba mimo prostor třídy, využití venkovního prostoru a dostupných přírodních materiálů Výpravy za uměním, exkurze, návštěva galerie</p>	<p>MV Kritické vnímání mediálního sdělení Vnímání autora mediálních sdělení Fungování a vliv médií ve společnosti Tvorba mediálního sdělení Práce v realizačním týmu</p>
<p>Výstupy (obor Tělesná výchova)</p>	<p>učivo</p>	<p>TO průřezových témat</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje</i> ➤ <i>respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví</i> ➤ <i>užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví; cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení</i> ➤ <i>orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích</i> 	<p>význam pohybu pro zdraví příprava organismu zdravotně zaměřené činnosti rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu hygiena při TV bezpečnost při pohybových činnostech</p> <p>pohybové hry</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p>

<p><i>ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti</i> ➤ <i>zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením</i> ➤ <i>zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her</i> ➤ <i>uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka</i> ➤ <i>jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti</i> ➤ <i>jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví</i> ➤ <i>užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví; cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení</i> ➤ <i>zorganizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěže na úrovni třídy</i> ➤ <i>změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky</i> ➤ <i>orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace</i> 	<p>základy gymnastiky rytmické a kondiční formy cvičení pro děti průpravné úpoly základy atletiky základy sportovních her turistika a pobyt v přírodě plavání</p> <p>Základní tělocvičné pojmy (názvy pohybových činností, názvy tělocvičného nářadí a náčiní) Orientace v pravidlech sportu a soutěží Základní tělocvičné povely Organizace prostoru a činností Znalost a dodržování pravidel, fair play Olympijské hry Zdroje informací o pohybových činnostech</p>	
---	---	--

Výstupy (obor Člověk a svět práce)	učivo	TO průřezových témat
<ul style="list-style-type: none"> ➤ vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu ➤ využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic ➤ volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu ➤ udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu 	<p>vlastnosti materiálu pracovní pomůcky a nástroje jednoduché pracovní operace a postupy, organizace práce lidové zvyky, tradice, řemesla</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž ➤ pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu ➤ dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu 	<p>stavebnice (plošné, prostorové, konstrukční), sestavování modelů práce s návodem, předlohou, jednoduchým náčrtem</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování ➤ ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny ➤ volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní ➤ dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu 	<p>Rostliny – pozorování, pěstování, sběr a využití, třídění (příkládací karty)</p> <p>Práce v terénu – pozorování ve volné přírodě, pěstování na školní zahradě, ve třídě, doma – zaznamenávání výsledků pěstování, sběr dat</p> <p>Práce s informacemi a daty – využití literatury (encyklopedie), vyhledávání a třídění</p> <p>Prezentace výsledků práce</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>EV Ekosystémy Základní podmínky života Lidské aktivity a problémy životního prostředí Vztah člověk k životnímu prostředí</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ orientuje se v základním vybavení kuchyně ➤ připraví samostatně jednoduchý pokrm ➤ dodržuje pravidla správného stolování a 	<p>Využití svátečních situací – oslavy, svátky, zakončení projektů, odpoledne pro rodiče – k uspořádání slavnosti: organizace, pozvánky, rozpočet a nákup,</p>	<p>OSV Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj</p>

<p><i>společenského chování</i></p> <p>➤ <i>udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni</i></p>	<p>příprava pohoštění, příprava prostředí, společenské chování, úklid</p>	<p>Morální rozvoj</p>
--	---	-----------------------

V. Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků

Hodnocení žáků vychází ze Školského zákona a Vyhlášky o základním vzdělávání.

VI. 1. Způsoby hodnocení v Montessori programu

Pedagogické principy Montessori, uplatňované i v oblasti hodnocení výsledků vzdělávání žáků, pomáhají vytvářet bezpečné prostředí, z něhož je zcela vyloučeno srovnávání (srovnávání dětí a jejich výkonů mezi sebou ze strany učitele, zejména veřejné), manipulace pomocí odměn, pochval, poznámek a trestů, vnější hodnocení osobnosti dítěte a zbytečný časový stres.

Zásady a způsoby hodnocení:

- učitel si váží práce dítěte a partnersky ji oceňuje
- učitel poskytuje dítěti v průběhu celého procesu vzdělávání zpětnou vazbu, která je potřebná pro úspěšný průběh vzdělávání; poskytuje žákovi informace o správnosti postupu, průběhu či výsledků práce
- učitel popisuje a hodnotí pouze práci dítěte, nikoli jeho osobu (vyvaruje se zvláště užívání tzv. „nálepek“ a manipulačních pojmenování)
- klasifikace a porovnávání dětí mezi sebou nebo důraz na jejich výkonové pořadí je v rozporu s principy pedagogického systému Montessori
- děti jsou vedeny ke každodennímu hodnocení své vlastní práce a na jeho základě k dalšímu plánování své práce
- chyba je chápána jako jeden z ukazatelů při vlastním sebehodnocení a jako pomocník při volbě dalších činností
- významný je pro žáka i prvek zpětné vazby ze strany spolužáků
- podklady pro celkové hodnocení shromažďuje učitel v průběhu celého roku (záznamy o práci dítěte, hodnocení skupinových prací, portfolio dítěte apod.), nikoliv nárazově ze zkoušení. Podklady získané touto cestou, mají pro žáka tu výhodu, že odpadá prvek stresu a nervozity z testování a zkoušení a tím nedochází ke zkrácení skutečně dosažených výsledků
- **hodnocení zahrnuje práci žáka a jeho přístup ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon včetně plnění svých povinností a přístupu k náhradním formám vzdělávání, nastane-li taková situace,**
- **v případě, že delší časové období žák plnil vzdělávání na dálku, jsou zohledněny všechny jeho výsledky a to jak za dobu osobní účasti i za období vzdělávání na dálku. Způsob zjišťování vědomostí a dovedností v době vzdělávání na dálku určí učitel po dohodě s vedením školy s ohledem na možnosti žáka.**
- celkové hodnocení výsledků vzdělávání, včetně chování žáka (čtvrtletní hodnocení, pololetní a závěrečné vysvědčení) má výhradně formu **slovního hodnocení** v podobě osobního dopisu učitele žákovi; při hodnocení je popisován individuální pokrok dítěte v dosahování očekávaných výstupů oborů a dovedností v rámci klíčových kompetencí; velký důraz je kladen na vhodnou a výstižnou formulaci a pozitivní vyjadřování, což jsou nástroje podporující vnitřní motivaci žáka k dalšímu učení
- rodiče mohou konzultovat výsledky vzdělávání svého dítěte v domluvených termínech při konzultacích ve třech (učitel, dítě, rodič), při nichž společně proberou dosažené výsledky a mohou společně naplánovat další postup práce
- **V případě mimořádného zhoršení prospěchu popřípadě neplnění povinností při vzdělávání na dálku informuje učitel zákonné zástupce žáka bezprostředně a prokazatelným způsobem.**

Poznámka: Pokud je hodnocení z 8. a 9. ročníku součástí přijímacího řízení na 3. stupeň, převádí se – na žádost střední školy – slovní hodnocení zpětně na známky. To se týká i jiných ročníků v případě přestupu žáka na jinou školu.

VI. 2. Kritéria hodnocení

Kritéria pro hodnocení žáka se odvíjejí od klíčových kompetencí, sekundárně pak od očekávaných (resp. školních) výstupů. Učitel před každou činností žáky informuje, jaká jsou kritéria pro splnění dané činnosti. Důležitým prvkem pro vnitřní motivaci žáka je, že se na stanovování kritérií také určitou měrou podílí. Posiluje to jeho samostatnost v plánování a přebírání zodpovědnosti za vlastní učení. Kritéria se tak odvíjejí od konkrétní činnosti a úkolu. Pomocí stanovených kritérií učitel zhodnotí, jak a do jaké míry bylo předpokládaných dovedností a vědomostí dosaženo.

Při hodnocení práce žáka učitel přihlíží:

- ke školní práci: připravenost, píle, aktivní zapojení a prezentace ve škole
- k měřitelným výsledkům dílčích předmětových výstupů (pracovní listy, testy, diktáty apod.)
- k hodnocení výstupů v oblasti rozvoje osobnosti žáka
- k hodnocení zvládnutí rozvíjených předmětových dovedností
- k domácí přípravě a její prezentaci ve škole
- k sebehodnocení předmětového portfolia

Podklady pro hodnocení získává učitel především formou:

- pozorování (ve všech segmentech vzdělávání: příprava žáka na výuku, práce ve vyučování, snaha a píle, schopnost dokončit práci, kvalita a výsledky práce vzhledem k individuálním možnostem žáka, komunikace a spolupráce s ostatními, sebehodnocení)
- dialogu s žákem ve všech segmentech vzdělávání (příprava, práce, komunikace a spolupráce s ostatními, sebehodnocení) z hlediska naplňování cílových kompetencí vzdělávání
- testování ve smyslu prověřování znalostí formou položených otázek v pracovních listech, sešitech, diktáty (většinou si žáci volí dobu, kdy chtějí předepsaný test splnit)
- rozhovorů se zákonnými zástupci žáků
- konzultací s ostatními učiteli
- konzultací (podle potřeby) s psychologem či odborným lékařem

Učitel dodržuje tato pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků:

- zahrne do celkového hodnocení kvalitu práce, aktivitu, píli, snahu a učební výsledky, jichž žák dosáhl za celé hodnocené období
- hodnotí žáka ze všech aspektů vzdělávacích činností v daném předmětu, kvalita i kvantita hodnocení vytváří předpoklad objektivního posouzení vzdělávání žáka
- oznamuje žákovi výsledek každého hodnocení a poukazuje na klady i nedostatky hodnocených činností, projevů, výkonů, výsledků.
- je povinen vést evidenci o hodnocení žáka a zabezpečí informování zákonného zástupce žáka
- přistupuje k hodnocení vzdělávacích činností žáka s vědomím motivační funkce hodnocení a jeho formativního významu, zaměřuje se na pozitivní výkony žáka na místo hledání chyb
- bere při hodnocení výsledků vzdělávání na zřetel dosažení cílů daného stupně vzdělávání
- rozvíjí dovednost sebehodnocení a vzájemného hodnocení žáků
- přistupuje k hodnocení objektivně, s přiměřenou náročností a pedagogickým taktem vůči žákovi, v případě negativního hodnocení pomáhá žákovi hledat cesty pro dosažení úspěšnějšího hodnocení

Pravidla pro hodnocení vzdělávání na dálku distančním způsobem:

- při vzdělávání na dálku se hodnotí aktivita žáka, včasnost a úplnost odevzdávání úkolů, plnění dohodnutých povinností, které jsou v souladu s možnostmi zapojení žáka při vzdělávání na dálku
- Třídní učitel je povinen společně s učitelem jednotlivých předmětů a zástupcem vedení školy projednat možnosti žáka při vzdělávání na dálku a navrhnout způsob realizace. Tento průzkum provádí třídní učitel průběžně tak, aby byl připraven podklad pro případ potřeby distanční výuky, vypracovává návrh řešení.

Výchovné a vzdělávací výsledky se hodnotí podle těchto kritérií:

1. úplnost, ucelenost, přesnost a trvalost osvojení požadovaných cílových **znalostí** (faktů, pojmů, definic, zákonitostí a vztahů)
2. kvalita a rozsah získaných **dovedností** vykonávat požadované vzdělávací činnosti
3. kvalita **uplatňování** osvojených znalostí a dovedností při řešení vzdělávacích úkolů
4. úroveň samostatnosti při rozhodování, zorganizování a v průběhu činnosti
5. kvalita **práce s informacemi** – dovednost nalézat, třídít a prezentovat informace, včetně dovednosti využívání ICT
6. osvojení dovednosti účinně **spolupracovat**
7. **písemný a ústní projev žáka**
8. **grafický projev žáka**
9. **píle** žáka, snaha a jeho **přístup** ke vzdělávání
10. **chování** žáka

Při hodnocení žáka vycházíme z níže uvedených **formulací jednotlivých úrovní osvojení** si vzdělávacího obsahu s důrazem na individuální práci a možnosti konkrétního žáka.

ad 1) Získané znalosti

- Získané znalosti, fakta, pojmy, definice a zákonitosti žák zvládá přesně, chápe jejich souvztažnost.
- Získané znalosti, fakta, pojmy, definice a zákonitosti žák zvládá v podstatě přesně, chápe jejich vzájemné vztahy.
- V získaných znalostech, faktech, pojmech, definicích a zákonitostech má žák mezery, k jejich zodpovězení potřebuje pomoc návodných otázek.
- V úplnosti a přesnosti osvojení požadovaných znalostí má žák závažné mezery, tzn., že k uvedení potřebuje návodné otázky učitele. Ani s touto pomocí neprokáže jejich zvládnutí.
- Znalosti, fakta, pojmy a definice žák neprokáže ani s pomocí.

ad 2) Získané dovednosti

- Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené znalosti a dovednosti při řešení úkolů.
- Samostatně a tvořivě, popř. s menší pomocí učitele, uplatňuje osvojené znalosti a dovednosti při řešení úkolů.
- Potřebuje pomoc při řešení úkolů, pak se nedopouští chyb.
- Potřebuje pomoc při řešení úkolů, i tak se nedopouští chyb.

ad 3) Uplatňování znalostí a dovedností

- Bez problémů vykonává vzdělávací činnosti.
- K výkonu vzdělávacích činností někdy žádá drobnou pomoc učitele.
- K výkonu vzdělávacích činností žádá pomoc učitele.
- K výkonu vzdělávacích činností je nutná pomoc učitele.

ad 4) Úroveň samostatnosti

- Organizuje si vlastní práci, prokazuje snahu a vzdělávací aktivitu.
- Organizuje si vlastní práci většinou samostatně a prokazuje snahu a vzdělávací aktivitu.

- Má problémy si zorganizovat vlastní práci, je méně samostatný, někdy prokazuje píli, snahu a vzdělávací aktivitu.
- Jedině s pomocí učitele je schopen zorganizovat vlastní práci. Je nesamostatný, málokdy prokazuje píli, snahu a vzdělávací aktivitu.

ad 5) Práce s informacemi

- Pracuje s informacemi, výsledky jeho práce jsou výstižné, vyhledává v informačních zdrojích samostatně.
- Při práci s informacemi má drobné problémy, zvláště v jejich zpracování a uplatnění.
- Při práci s informacemi má častější problémy, nejen při jejich získávání a třídění, ale zvláště v jejich zpracování a uplatnění.
- Při práci s informacemi má zásadní problémy, často informace nedovede zpracovat.

ad 6) Úroveň spolupráce

- Při spolupráci s ostatními je aktivní, přijímá a respektuje názor druhých a přiměřeně prosazuje svůj.
- Při spolupráci s ostatními vyžaduje pouze drobnou podporu nebo pomoc.
- Při spolupráci s ostatními vyžaduje podporu nebo pomoc.
- Při spolupráci s ostatními vyžaduje výraznou podporu nebo pomoc ostatních, nebo je při ní pasivní.

ad 7) Písemný a ústní projev

- Přesně a výstižně se ústně i písemně vyjadřuje.
- Mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti ústního a písemného projevu.
- Má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti ústního a písemného projevu.
- Jeho ústní a písemný projev není výstižný, má vážné nedostatky v jejich správnosti a přesnosti.

ad 8) Grafický projev a originalita

- Grafický projev je přesný a estetický. V jeho projevu je zřetelná originalita a tvořivost.
- Grafický projev je estetický, bez větších nepřesností. V jeho projevu je často zřetelná originalita a tvořivost.
- Grafický projev je méně estetický a má menší nedostatky.
- Grafický projev je málo estetický, často i chybně napodobuje nápad jiných. Většinou neprojevuje známky originality.

ad 9) Píle a přístup ke vzdělávání

- Jeho přístup ke vzdělávání je bez nedostatků.
- Případné nedostatky ve svém vzdělávání využívá ke svému zlepšení.
- O postup ve vzdělání jeví jen malý zájem a pracuje pouze pod přímým vedením učitele.

ad 10) Chování žáka

- Žák respektuje dohodnutá pravidla, chová se společensky přiměřeně a ohleduplně
- Žák má občasné problémy s dodržováním dohodnutých pravidel, většinou se chová přiměřeně situaci s občasnými výkyvy, po upozornění projevuje snahu o zlepšení, samostatně nebo s pomocí napravuje případné škody
- Dohodnutá pravidla je žák schopen dodržovat jen s neustálou pomocí učitele nebo spolužáků, po upozornění se snaží o nápravu, ale bez dlouhodobějšího účinku, chování žáka často narušuje soustředěnou práci spolužáků
- Žák zcela ignoruje dohodnutá pravidla, svým chováním znemožňuje soustředěnou práci spolužáků a narušuje fungování třídního kolektivu, nemá zájem o nápravu způsobených škod

Při hodnocení žáka, jehož práce vykazuje závažné nedostatky, viz níže, dochází k průběžným konzultacím s rodiči dítěte a je zvažována možnost opakování ročníku.

- Znalosti a dovednosti nedokáže uplatňovat, případně se při jejich aplikaci vyskytují velmi závažné chyby.

- Není samostatný v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. Má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti ústního a písemného projevu. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky.
- Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede pracovat s informacemi, a to ani při jejich vyhledávání.
- Nedokáže spolupracovat s ostatními i přes pomoc a podporu.
- Nedovede se samostatně učit.

Hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

- U žáka se speciálními vzdělávacími potřebami se při jeho hodnocení a klasifikaci přihlédne k charakteru potřeby podpory. Hodnocení je jedním z podpůrných opatření podle Vyhlášky 27/2016 Sb. o vzdělávání se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.
- Vyučující respektují doporučení psychologických a speciálně-pedagogických vyšetření žáků a uplatňují je při klasifikaci a hodnocení chování žáků a také volí vhodné a přiměřené způsoby získávání podkladů.
- Dětem a žákům, u nichž je diagnostikována SPU, je nezbytné po celou dobu docházky do školy věnovat speciální pozornost a péči.
- Pro zjišťování úrovně žakových vědomostí a dovedností volí učitel takové formy a druhy ověřování, které odpovídají schopnostem žáka a na něž nemá porucha negativní vliv. Kontrolní práce a diktáty píší tito žáci po předchozí přípravě.
- Pokud je to nutné, nebude dítě s vývojovou poruchou vystavováno úkolům, v nichž vzhledem k poruše nemůže přiměřeně pracovat a podávat výkony odpovídající jeho předpokladům.
- Vyučující klade důraz na ten druh projevu, ve kterém má žák předpoklady podávat lepší výkony. Při hodnocení se nevychází z prostého počtu chyb, ale z počtu jevů, které žák zvládl.
- Mírnější hodnocení je uplatňováno v souladu s individuálním vzdělávacím plánem (IVP), a to v případě, kdy diagnostikovaný handicap znevýhodňuje žáka při hodnocení.
- Při uplatňování všech těchto možností vyučující postupují velmi individuálně, s využitím všech dostupných informací, zejména informací z odborných vyšetření a ve spolupráci se zákonnými zástupci žáka.
- Ředitel školy může povolit, aby pro dítě se SPU byl vypracován pro kterýkoliv předmět příslušnými vyučujícími individuální výukový plán, který se může radikálně lišit od výuky v daném postupném ročníku, přitom však bude poskytovat dítěti v příslušných předmětech ucelené a dítětem zvládnutelné základy. Individuální plány se vypracovávají krátce a rámcově v písemné formě.
- Všechna navrhovaná pedagogická opatření vztahující se k výuce, školní úspěšnosti, se zásadně projednávají se zákonnými zástupci žáka. Společně i ve spolupráci s dalšími odborníky hledají možná řešení.
- V hodnocení se přístup vyučujícího zaměřuje na pozitivní výkony žáka a tím na podporu jeho poznávací motivace k učení namísto jednostranného zdůrazňování chyb.